

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR Ročník XXXI. • September 2023 • Číslo 9

**Fitnesska
v rovnošate**

**Krotenie
Leoparda
pokračuje**

JLTV 4×4 Oshkosh

**50 rokov vojenského
vysokého školstva**

**Rozhovor
so štátnym tajomníkom
Marianom Majerom**

Leto s vojakmi

Vojenské útvary, posádky, školy, ordinárii aj ústredie ekumenickej a pastoračnej služby pripravili pre deti letné tábory. Nielen pre deti vojakov a zamestnancov rezortu, napríklad Vojenská polícia myslela aj na školákov z patronátneho detského domova. Tábory sa konali v rôznych kútoch Slovenska – od horského hotela Granit na Smrekovici, cez Kysak, Prešov, až po AOS Liptovský Mikuláš, kde bola Detská letná univerzita. Ženisti v Seredi pripravili tradičný Ženijný kemp, na deti mysleli aj chemici v Rožňave, levickí mechanizátori pripravili Army Workshop v spolupráci s Detskou Univerzitou Komenského a detským domovom v Leviciach. Program pre deti cez prázdniny ponúkali denné tábory posádkového klubu Trenčín, 71. práporu podpory velenia, martinskej základne výcviku a mobilizačného doplnovania či levického mechanizovaného práporu. Novinkou bola aktivita americkej súčasti Mnohonárodného bojového zoskupenia NATO – jazykový tábor, v ktorom znela angličtina.

(jož) • Foto: autor, OS SR, AOS

Vážení čitatelia,
Ozbrojené sily Slovenskej republiky majú za sebou tridsať rokov existencie. Tridsať rokov výziev, úspechov i neúspechov, ale najmä tridsať rokov neúnavnej práce.
Od vzniku Armády SR neskôr Ozbrojených síl SR, sme prešli pôsobivým, niekedy bolestným vývojom, ktorého cieľom mali byť malé,

profesionálne, dobre vyzbrojené a vycvičené ozbrojené sily.
Pomerne rýchlo sme splnili prvé dva ciele, stali sme sa malými a profesionálnymi silami. Na splnenie druhých dvoch cieľov dlhodobo chronicky chýbali zdroje. Tento stav sa však dramaticky zmenil v dôsledku vývoja bezpečnostnej situácie vo svete a OS SR prechádzajú obdobím dramatickej modernizácie, ako aj štrukturálnymi zmenami, ktoré nám majú poskytovať možnosti rýchlejšie a efektívnejšie reagovať na možné hrozby.
Napriek spomenutým problémom však OS SR dosiahli množstvo úspechov, ktoré nám umožnili zaujať rovnocenné postavenie v medzinárodnom spoločenstve demokratických štátov a organizáciách NATO a EÚ. Príslušníci OS SR zohrávali a zohrávajú významnú úlohu v mierových misiách, humanitárnych operáciách a plnia úlohy všade, kde Slovenská republika potrebuje chrániť svoje národné záujmy.
V súčasnosti stojíme tvárou v tvár novým výzvam a zmenám v medzinárodnom prostredí. Naša úloha v zachovaní mieru a stability je dôležitejšia ako kedykoľvek predtým. Sledujeme pozorne situáciu na Ukrajine a stojíme pri našich spojencoch v časoch, keď je to výnimočne dôležité. Naša angažovanosť je prejavom solidarity a našej nespochybniteľnej odhodlanosti brániť základné hodnoty demokracie a suverenity.
V nasledujúcich rokoch chceme pokračovať v ďalšom rozvoji našich schopností, posilňovať náš vojenský potenciál a tak naďalej prispievať k bezpečnosti a stabilite Európy. Naším cieľom je budovať moderné ozbrojené sily, schopné zvládať najnáročnejšie výzvy s maximálnou účinnosťou a profesionalitou.
Vážení príslušníci Ozbrojených síl SR, vojaci aj zamestnanci, prajem vám všetko najlepšie k významnému jubileu. Ďakujem za vašu oddanosť a statočnosť, ktorú preukazujete vo svojom povolaní každý deň. Nech vás sprevádza sila, odhodlanie a hrdosť na to, čo ste dosiahli. Vaša práca a obetavosť sú a zostanú základnými piliermi bezpečnosti občanov Slovenskej republiky.

genpor. Ľubomír Svoboda
zástupca náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR

ČÍSLO MESIACA

Deň ozbrojených síl

25. novembra 1997 vtedajší minister obrany SR Ján Sitek rozkazom vyhlásil **22. september** Dňom Armády SR. Prvýkrát sa Deň Armády SR oslavoval 22. septembra 1998. V roku 2002 bola Armáda SR premenovaná, odvtedy 22. septembra slávime **Deň Ozbrojených síl SR**.

V tento deň roku 1848 do **5 000** účastníkov slovenskej dobrovoľníckej výpravy zvíťazilo v prvom ozbrojenom vystúpení nad uhorskými občianskymi gardami, cisárskymi kyrysníkmi a pešákmi, plniacimi príkazy maďarskej vlády.

Foto: mjr. Peter Poldruhák

6

15

16

18

31

32

38

46

- 4 Liaheň profesionálov
- 6 Prvé bojové streľby slovenských tankov Leopard 2A4
- 15 Poldre zachraňujú hodnoty i životy
- 16 Rozhovor so štátnym tajomníkom Marianom Majerom
- 18 TÉMA: pol storočia vojenského vysokého školstva
- 24 Oshkosh L-ATV – nástupca Humvee

- 26 Česko kupuje F-35
- 28 Slováci v misii UNPROFOR
- 31 Rotné taktické cvičenie MN BG SVK
- 32 **NOVÝ SERIÁL** Bojovníci a vojaci našej minulosti
- 35 Majsterka fitness kapitánka Martina Gromová
- 36 Triatlonový supertalent Margaréta Vráblová
- 38 Význam komerčných satelitov pre globálnu bezpečnosť
- 40 Hotel Granit Smrekovica v novom šate
- 43 **MILITARY ENGLISH:** Tactical Wheeled Vehicles
- 44 Čo slovo, to klamstvo!
- 46 Vyhliadková veža na Dukle

NA TITULNEJ STRANE: Náčelníčka štábu OP práporu logistiky Vojenského zdravotníctva kpt. Martina Gromová je majsterkou Českej republiky v bikíni fitness

Vojaci, kadeti i civilní zamestnanci

Na tretí tohtoročný základný vojenský výcvik čakaťelov prípravnej štátnej služby, kadetov AOS a absolventov vysokých škôl do martinskej Základne výcviku a mobilizačného dopĺňovania nastúpilo 437 čakaťelov, z toho 95 žien.

Po úspešnom absolvovaní administratívnych procedúr a vystrojení potrebným materiálom v 41. zásobovacej základni Nemšová nováčikov zaradili do výcvikových čiat, kde sa ihneď začal výcvik.

Základy vojenskej profesie

V kasárňach 4. čs. brigády v Martine, v posádkovom cvičisku Sučany a vo VVP Turecký vrch si budú osvojovať základné vojenské zručnosti. Prvá rota vykonáva výcvik v posádke Martin pod velením kapitána Martina Červeňa zo Základne výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin, druhá výcviková rota sa pripravuje vo Vojenskom výcvikovom priestore Turecký vrch pod velením majora Radovana Sliackeho a kapitánky Miriam Karasovej zo školských jednotiek Akadémie ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Absolventi základného výcviku 22. septembra slávnostne zložia vojenskú prisahu.

Prvý august je v Akadémii ozbrojených síl tradične dňom nástupu nových študentov. Tento rok pribudlo 203 kadetov (157 mužov a 46 žien). V súčasnosti absolvujú základný vojenský výcvik. Okrem nich sa v septembri do štúdia

zapája i ďalších šesť kadetov, ktorí už výcvik absolvovali. V akademickom roku 2023 – 2024 budú šiesti kadeti študovať na Fakulte vojenského zdravotníctva Univerzity obrany v Hradci Králové a traja na Fakulte leadershipu Univerzity obrany v Brne. Devätnásť kadetov bude študovať na Leteckej fakulte Technickej univerzity v Košiciach a zvyšok sa bude vzdelávať v Liptovskom Mikuláši v štyroch študijných programoch.

Úspešný trend pokračuje

Ozbrojené sily SR opäť zaznamenali významný počet žiadostí občanov o štátnu službu profesionálneho vojaka. Prvý polrok 2023 predstavoval v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka nárast o 215 žiadostí. OS SR tak pokračujú v pozitívnom trende minulého roka, keď sa podarilo regrutovať najvyšší počet nových profesionálnych vojakov v histórii.

Pre ďalších záujemcov sú všetky potrebné a užitočné informácie k dispozícii na www.budemvojak.sk. Vojaci zriadili skupiny na podporu regrutácie, ktoré významným spôsobom zintenzívnili spoluprácu so strednými školami

„Ide o skvelý signál, že mladým ľuďom na tejto krajine záleží, nepodľahli dezinformáciám a konšpiráciám a na službu vlasti nazerajú ako na poslanie. Snažíme sa podporovať pozitívny trend z predchádzajúceho roka, keď sa rady ozbrojených síl rozrástli o viac ako 1 300 profesionálov.“

Martin Sklenár, minister obrany SR

v regiónoch. Informovali študentov o možnostiach uplatnenia v Ozbrojených silách SR a benefitoch vojenského povolania. Skupiny na podporu regrutácie vznikli v takmer všetkých vojenských útvaroch a okrem prezentácie OS SR v školách sa sústreďujú aj na verejné podujatia v mestách a obciach. K informovanosti o možnostiach uplatnenia a postupe, ako sa stať profesionálnym vojakom, prispeli aj novozriadené miesta prvého kontaktu v 25 vojenských útvaroch.

Úsilie zvýšiť záujem o službu v Ozbrojených silách SR podporila aj reklamná kampaň v televízii a rádiách v máji až júli. Nadviazala na ňu komunikačná kampaň prostredníctvom billboardov a citylightov. Rezort obrany zároveň pokračuje v komunikácii o význame a dôležitosti vojenského povolania aj prostredníctvom vlastných kapacít.

Nejde len o rovnosť

V období dlhodobu potrebných rozsiahlych investícií do bojovej techniky, ako aj rezortnej infraštruktúry, ponúka práca na úseku riadenia obrany štátu viacero profesijných príležitostí s možnosťou kariérneho rastu nielen pre voja-

kov, ale aj v radoch nevojenského personálu. S prácou v rezorte obrany sú zároveň spojené rôzne zamestnanecké, sociálne, zdravotné, voľnočasové, ako aj športové benefity.

Práca na ministerstve obrany dáva možnosť profesijnej sebarealizácie v rôznych oblastiach. „Rozširujúca sa spolupráca s obranným priemyslom, zapájanie do medzirezortných a medzinárodných iniciatív zameraných na obrannú spoluprácu, rozvoj výskumných a vývojových aktivít a posilňovanie odolnosti obyvateľstva voči hybridným hrozbám – to sú len niektoré z oblastí, ktoré ponúkajú široké možnosti atraktívneho pracovného uplatnenia pre projektových manažérov, právnikov alebo ekonómov a ďalšie profesie,“ priblížil generálny tajomník Služobného úradu MO SR Peter Kozák.

„Žijeme v čase, ktorý podčiarkuje nutnosť investícií do udržiavania a rozvoja obrany a obrannej infraštruktúry. Zároveň platí, že jadrom nie je len technika a iný majetok, ale predovšetkým ľudské zdroje. Popri dôležitosti regrutácie vojenského personálu potrebujeme posilňovať aj kvalitné civilné personálne kapacity,“ uviedol minister obrany Martin Sklenár.

Prvé bojové streľby slovenských tankov Leopard 2A4

Krst ohňom

Siedmeho augusta okolo pol tretej popoludní slovenská osádka tanku Leopard 2A4 vyrazila na streľby. A historicky prvým slovenským strelcom z tanku Leopard sa stal rotmajster Erik Mazur.

„Rozprával som sa aj s nemeckými inštruktormi a veľmi ma teší ich hodnotenie našich vojakov, ktorí úspešne splnili všetky úlohy kurzu. Postrehol som, že tankistov výcvik baví, že si chcú čo najlepšie osvojiť novú techniku.“

generálmajor Ivan Pach
veliteľ Pozemných síl OS SR

Aj takto vyzeral záver osem týždňov trvajúceho prvého kurzu v priestoroch Centra výcviku Lešť pre príslušníkov 4. tankovej roty 14. tankového práporu Trebišov na novozavádzaný tank Leopard 2A4. Kurz, v ktorom sa cvičilo 15 tankistov, viedli príslušníci 93. tankového práporu Bundeswehru.

Na boj!

Pred samotnými streľbami tankisti pod dohľadom nemeckých inštruktorov uskutočnili rektifikáciu (zosúladenie zbrane s pozorovacím a zameriavacím prístrojom) a nástrel zbraňového systému, aby sa utvrdili, že zbraň strieľa tam, kam má.

Riadiaci strelieb kapitán Michal Balla (inak veliteľ 1. tankovej roty na T-72) priznáva, že samotné streľby sú pre nich špecifické. „Pre nás ide o nový tank. Streľby sú iné, ako sme boli zvyknutí s tankami T-72. Tank sa pri streľbe využíva viac v pohybe, počas streľby ide rýchlejšie. Celé zamestnanie je pod vedením nemeckej strany, mojou úlohou je zabezpečiť koordináciu.“

Dve osádky tankov si medzitým prevzali muníciu, nasadli do vozidiel a presunuli sa na strelecké dráhy. Keď sa riadiaci presvedčil o pripravenosti cvičiacich, nariadil vyhlásiť signál: Na boj! Po prejazde palebnou čiarou a na povel veliteľa tanku rotmajstra Erika Mazura nabíjajú zbrane, vyhľadávajú cieľe a v súlade s podmienkami cvičenia ich ostreľujú. Osádka

rotmajstra Mazura splnila všetky strelecké úlohy. Na signál riadiaceho: Streľbu zastaviť, zbraň vybiť! osádka reaguje. Po prejazde čiarou zastavenia paľby vodič tanku slobodník Martin Sivaj zastavil vozidlo. Osádka postupne vybila zbraň, vypínala spínače elektrických spúšťadiel a zbraňam dali maximálnu eleváciu. Rotmajster Mazur zahlásil riadiacemu: Zbraň istota, laserový diaľkometer vypnutý! Vzápätí sa tank na povel presúva na prípravnú čiaru. Veliteľ hlási spotrebu munície. Potom vyložia z vozidla prázdne nábojnice, schránku guľometu, nevystrelené nábojnice, zosadnú a nastúpia si za tank. Odovzdajú nespotrebovanú a prázdnu muníciu do výdajne munície. Po nej nasledovali ďalšie osádky v plnení streleckých úloh cez deň i v noci.

Riadiaci strelieb kapitán Balla pripomína, že hlavnou úlohou pri plnení streleckých úloh je zdokonaľovať návyky a zručnosti potrebné na úspešné vedenie bojovej činnosti, upevniť dôveru vo vlastné zbrane, rozvíjať iniciatívu, rozhodnosť a samostatnosť pri riešení úloh, súvisiacich so streľbou.

Streľba aj pri cúvaní

Veliteľ 4. tankovej roty, teda jednotky, ktorá je vlastne stále v štádiu zrodu, kapitán Rastislav Bodnár pripomína, že úspešný prvý osemtyždňový kurz tankových osádok je prvým krokom na ceste k postupnému vybudovaniu plnohodnotnej tankovej jednotky. Veliteľ roty pri porovnávaní

strelieb, ktoré zažil v tanku T-72 a teraz v Leopardoch, priznáva, že v nemeckom systéme je daná väčšia voľnosť veliteľovi a strelcovi pri plnení palebných úloh, vyhľadávaní cieľov. „Celkovo sú streľby dynamickejšie, dejú sa pri vyšších rýchlostiach vozidla vo všetkých režimoch. Nielen pri plnej stabilizácii, ale aj celkovom výpadku veže. Vtedy si musí strelec ponastavovať všetky potrebné hodnoty. Rozdielne je to aj v prípade výhľadu veliteľa. Má 6 periskopov, ktoré sú pevne spojené s vežou, ale aj periskop, ktorý si vie ovládať dookola. Teda môže plnohodnotne viesť pozorovanie bojiska. Veliteľ má možnosť naviesť strelca priamo na cieľ, respektíve si dokáže prevziať vežu keď spozoruje nejaký cieľ a viesť streľbu. To je veľká výhoda, konštatuje spokojne veliteľ roty. Pochvaľuje si aj prácu, ktorú počas celého kurzu odvieďol nemecký tlmočník čatár Tomáš Steinle. „Aj vďaka nemu sa darilo tankistom rýchlejšie prenikať do učebných úloh,“ hovorí kapitán Bodnár.

Historicky prvá slovenská strieľajúca osádka tanku Leopard 2A4 – zľava rotmajster Mazur, rotný Tóth, slobodník Sivaj a slobodník Babčák

Babička zo Slovenska

A ako sa dostal k svojej pozícii v rámci kurzu čatár Steinle? „Som rodák z Plzne. V 17. rokoch sme sa s matkou presťahovali do Nemecka, získal som nemecké občianstvo a teda ma povolali na základnú vojenskú službu. V Bundeswehre som už zostal. Pôsobím v ňom už 20 rokov. Momentálne v logistickej jednotke. Keď hľadali niekoho, kto by vedel po česky, prípadne po slovensky, tak som sa prihlásil a svoje rozhodnutie neľutujem. Slovenskí vojaci prejavovali veľkú snahu čo najlepšie zvládnuť všetky úlohy počas kurzu. Cítil som sa medzi nimi dobre. Som rád, že aj vďaka mojej malej pomoci pri tlmočení a ozrejmovaní jednotlivých úloh, kurz dopadol

veľmi dobre,“ poznamenáva Tomáš, ktorý má babičku zo Slovenska.

Nebude to však jeho jediná skúsenosť so Slovenskom. Lebo podľa zástupcu veliteľa 14. tankového práporu Trebišov majora Tomáša Korobaniča by mal byť súčasťou aj minimálne druhého kurzu, ktorý sa už bude okrem plnenia streleckých úloh organizovať v priestoroch učebno-výcvikovej základne tankového útvaru v Trebišove a vo Veľkých Ozorovciach. „Druhý kurz už bude za väčšej účasti našich inštruktorov. Mala by ich byť zhruba polovica, druhá bude z Nemecka a tretí kurz by už mal v slovenskej réžii za dohľadu nemeckej strany. Do konca roku by sme tak mali mať vycvičené všetky osádky na tanky Leopard.“

A odkiaľ budú slovenskí inštruktori v spomínaných kurzoch? „Z najlepších a najskúsenejších absolventov prvého kurzu,“ hovorí veliteľ roty kapitán Bodnár. „Bude medzi nimi napríklad rotný Peter Fecenko z martinskej základne výcviku a mobilizačného dopĺňovania, ktorý absolvoval v Nemecku aj kurz na vodiča tanku a bude odborným garantom na prípravu tankových špecialistov v Martine. Nebude chýbať, samozrejme, rotmajster Erik Mazur, ktorý dostal šancu strieľať ako prvý zo slovenských vojakov a patril medzi najlepších účastníkov kurzu aj pri plnení streleckých cvičení cez deň aj v noci. Tiež slobodník Jakub Luco a slobodník Martin Marcinko.“ Podľa neho je však najdôležitejšie, že všetci účastníci kurzu splnili jeho podmienky vrátane streleckých úloh.

Spokojný generál

Výcvik a záverečné plnenie streleckých úloh našej prvej jednotky vyzbrojenej tankami Leopard 2A4 si nemohol nechať

ujšť ani veliteľ pozemných síl generálmajor Ivan Pach, ktorý pôsobil v tankových jednotkách a dodnes je hrdý tankista. Už pri svojej predchádzajúcej návšteve kurzu si na vozidle aj prakticky zajazdil a teraz si aj zastrieľal.

„Vo svojej kariére som neraz strieľal z tankov T-55, T-55 Kladivo a T-72. Preto som bol zvedavý, ako sa plnia strelecké úlohy z tanku Leopard. Bol som v pozícii strelca. Obrovskou výhodou Leoparda je modernejší palebný systém, výhľad, zameriavací prístroj, laserový diaľkometer. To všetko značne uľahčuje plnenie streleckej úlohy a zabezpečuje zásah prvým výstrelom, čo nebolo v prípade T-72 samozrejmosťou. Pokiaľ strelceľ urobí to, čo má, tak šanca, že netrafi, je malá. Aj v mojom prípade to bolo tak. Konceptne je to ako v T-55, že strelcovi za hlavou sedí veliteľ. Zameriavací prístroj je binokulár, to znamená, že je lepší výhľad a lepšia priestorová orientácia. Veľmi dobre je vyriešená otázka spolupráce veliteľa a strelca. Veliteľ dokáže účinne strelca naviesť, ale zároveň od neho aj prevziať streleckú úlohu, čo pri T-72 nebolo možné,“ sumari-
zuje svoje poznatky a postrehy generál Pach.

Zároveň dodáva, že všetko vždy závisí od stupňa vycvičenosti a pripravenosti tankovej osádky. Preto nezatraca ani tanky T-72, ktoré budú stále tvoriť väčšinu techniky tankového práporu a budú sa podieľať na plnení úloh útvaru i celých pozemných síl. Preto treba podľa neho nájsť úspešnú symbiózu oboch druhov tankovej techniky.

„Rozprával som sa aj nemeckými inštruktormi a veľmi ma teší ich hodnotenie našich vojakov, ktorí úspešne splnili všetky úlohy kurzu. Ja k tomu len dodávam, že pri svojich návštevách kurzu som postrehol, že vojakov celý výcvik baví, že si chcú čo najlepšie osvojiť novozavádzanú techniku. Lebo, až na samohybné kanónové húfnice Zuzana pozemné sily vlastne dodnes čakali na novšiu techniku kompatibilnú so zbraňovými systémami NATO. Leopard 2A4 je v tomto smere správnym vykročením a ako rodený tankista dúfam, že nie je posledným ani v ďalšom získavaní tankovej techniky,“ zdôrazňuje generál Pach.

Jozef Žiak • Foto: autor

< ANKETA >

V tankovej strelnici Centra výcviku Lešť sa v auguste uskutočnili prvé strelby novozavádzaných slovenských tankov Leopard 2A4. Príslušníkov 14. tankového práporu Trebišov sme sa spýtali, ako naplnili ich predstavy.

Rotmajster Erik Mazur

veliteľ tanku, veliaci poddôstojník čaty:

„Mal som tú česť strieľať vlastne ako prvý zo slovenských vojakov. Nesmierne si to vážim. Sú to iné strelby, ako som zažíval ako veliteľ tanku T-72. Vtedy sme sa pri nich pohybovali

a strieľali len smerom dopredu alebo z krátkych zastávok. S Leopardom sme cúvali a zároveň strieľali. Strieľali sme aj na pohyblivé terče. Pri T-72 to boli až na pár výnimiek len terče statické. Strelby s Leopardom sú náročnejšie, ale zaujímavejšie. A na svoj prvý výstrel z Leoparda budem ešte dlho spomínať.“

Rotný Gabriel Tóth

strelceľ tanku:

„Pre mňa bolo všetko nové, lebo som prišiel zo spojovacieho útvaru a s tankami som nemal žiadne skúsenosti. Skúsení tankisti a nemeckí inštruktori mi veľmi pomohli. Aj preto

som svoj prvý výstrel prežíval možno viac ako kolegovia. Výhľad z tanku je dobrý, dá sa dobre zamieriť. Je to veľmi presná zbraň.“

Kapitán Rastislav Bodnár

veliteľ 4. tankovej roty:

„V Leopardoch je viac priestoru. Preto sa aj celá osádka môže lepšie sústrediť. Strelbu zabezpečujú systémy riadenia palby. Z tanku je dokonalý prehľad o situácii na bojiisku. A prvý

cieľ? Bol to tank čelne na vzdialenosť okolo 1 250 metrov. Zasiahli sme ho. Ale možno ešte viac ma teší, že všetky úlohy úspešne zvládli všetci vojaci z mojej roty.“

Major Tomáš Korobanič

zástupca veliteľa 14. tankového práporu Trebišov:

„Cieľom prvého osemtyždňového kurzu bolo vycvičiť posádky tankov v teórii, údržbe a starostlivosti o techniku. V dokonalom ovládaní

zbraňového systému tanku Leopard 2A4 – a, samozrejme, prevziať praktické zručnosti a skúsenosti od nemeckých tankistov a vytvoriť tak potrebné predpoklady na ďalší odborný rast našej 4. tankovej roty. Som rád, že aj podľa hodnotenia nemeckých inštruktórov všetci účastníci kurzu prejavili veľkú snahu splniť výcvikové úlohy. Ukázali to aj pri strelbách.“

Zuzany pre Ukrajinu

Štátna akciová spoločnosť KONŠTRUKTA – Defence odovzdala Ukrajine ďalšie dve samohybné kanónové húfnice Zuzana 2 zo šiestnástich, ktorých výrobu financujú Dánsko, Nórsko a Nemecko. Odovzdanie húfníc sa uskutočnilo v Dubnici nad Váhom za účasti predsedu vlády Ľudovíta Ódora, ministra obrany Martina Sklenára, veľvyslancov a predstaviteľov spoločnosti zapojených do výroby. „Dnešok je dôkazom, že na Slovensku dokážeme vyrábať modernú a spoľahlivú techniku, ktorá spĺňa najprísnejšie medzinárodné štandardy. To potvrdzuje aj ďalšia spolupráca KONŠTRUKTA – Defence s ukrajinskou spoločnosťou KZVV, ktorej vyústením bude prototyp novej húfnice,” povedal predseda vlády. KONŠTRUKTA – Defence dodala ukrajinskej strane aj ďalších osem kusov, teda batériu húfníc, na základe kontraktu na komerčný predaj uzatvoreného v júni 2022.

Noví vojenský lekári

Spolupráca Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši s Fakultou vojenského zdravotníctva Univerzity obrany v Hradci Králové priniesla prvé výsledky v podobe dvoch absolventov. Po tridsiatich rokoch bol spolu s 25 domácimi absolventmi vojenského lekárstva slávnostne vyradený i kadet Akadémie ozbrojených síl poručík MUDr. Martin Meliš. K absolventom sa po úspešných štátnych záverečných skúškach na začiatku augusta pripojil i druhý kadet MUDr. Nikolas Peťovský. Na lekárskej fakulte v ČR študuje štyridsať slovenských medikov. K nim sa po absolvovaní základného vojenského výcviku pripoja šiesti prváci.

► Deň rómskeho holokaustu

Minister obrany Martin Sklenár si 2. augusta pietnym aktom v Múzeu Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici a Múzeu holokaustu v Seredi pripomenul Pamätný deň rómskeho holokaustu.

„Kvalita spoločnosti sa meria tým, ako sa vie vyrovnáť so svojou minulosťou a ako sa vie postarať o svoje menšiny. Dnešný deň nám pripomína, že na Slovensku musíme naďalej pracovať na oboch, aby sa naša spoločnosť pozitívne rozvíjala,” povedal minister Sklenár.

► Rozlúčka s pridelencom

Minister obrany SR Martin Sklenár prijal odchádzajúceho ukrajinského pridelenca obrany na Slovensku Bogdana Kharchuka pôsobiaceho vo svojej funkcii od októbra 2018 a zároveň jeho nástupcu Volodymyra Konyka. Za nadštandardnú spoluprácu a aktívny prístup počas pôsobenia vo funkcii odovzdal Martin Sklenár odchádzajúcemu pridelencovi bronzovú medailu ministra.

► Stretnutie generácií v Kališti

Na mieste bývalej obce Kalište sa 12. augusta uskutočnilo spomienkové Stretnutie generácií, ktorým si predstavitelia rezortu obrany, miestnej samosprávy a verejnosti uctili obeť nacistických represálií, v dôsledku ktorých bola pred 78.

rokmi obec vypálená. Pripomenuli si aj tragický osud obyvateľov viac než 110 slovenských obcí, ktorým nemecké okupačné jednotky s prispením slovenských prisluhovačov vzali nielen domovy a majetok, ale v mnohých prípadoch aj životy. V mene rezortu obrany prišli vzdať hold obetiam generálny tajomník Služobného úradu Ministerstva obrany SR Peter Kozák a riaditeľ Múzea SNP Marian Uhrin.

► Stáčali sme zelený med

Ministerstvo obrany postupne plní jednotlivé kroky z koncepcie zeleného ministerstva, v rámci ktorých v roku 2020 okrem iného umiestnilo vo svojom areáli dve včelie rodiny. V rámci projektu Mestské včely, ktorého autorom je

Centrum environmentálnej výchovy Živica, sa podarilo zvýšiť ich počet na šesť a o nedlho k nim pribudnú ďalšie štyri. Rozrastajúce sa včelstvo prispieva k opeleniu mestských medonosných rastlín v okruhu niekoľkých kilometrov. Med, ktorý včelári stočili 10. augusta, bude darčekom pre významné návštevy.

Minister obrany SR a mesačník OBRANA
vyhlasujú
pre študentov stredných a vysokých škôl

XIX. ROČNÍK

LITERÁRNEJ SÚŤAŽE

POVIEDKA alebo ÚVAHA
v slovenskom jazyku
na tému

„OBRANA VLASTI JE POVINNOSŤOU A VECOU CTI“

(Ústava SR, článok 25/1)

súťažné kategórie **STREDOŠKOLÁCI** a **VYSOKOŠKOLÁCI**
rozsah od **1 000** do **5 000** ZNAKOV (vrátane medzier)

Súbory vo formátoch DOC, DOCX, ODT alebo PDF
posielajte na email **SUTAZ@MOD.GOV.SK**

spolu s ÚDAJMI O AUTOROVI (meno a priezvisko, adresa, škola, vek)
a SO SÚHLASOM SO SPRACOVANÍM OSOBNÝCH ÚDAJOV
DO KONCA NOVEMBRA 2023.

Súťažné práce vyhodnotí porota zložená z členov redakcie Obrana,
príslušníkov Ozbrojených síl SR a zamestnancov Ministerstva obrany SR.

Vítazov v každej kategórii odmeníme hodnotnými cenami
a finančnými prémiami 500, 400 a 300 eur.

Verejnosť rozhodne o **CENE ČITATEĽOV** hlasovaním na sociálnej sieti.

Vítazné práce uverejní mesačník OBRANA.

Novinársky záujem
o švajčiarsku Piranhu
v na polygóne
vo Zweidlene

Vojenský novinári v prvej línii

„Ako vojenský novinári sme vo vojne s cudzím štátom sponzorovanými mediálnymi manipulátormi a užitočným idiotmi. Vo verejnom informačnom priestore sme sa tak stali súčasťou prvej obrannej línie záujmov našej krajiny,“ uviedol v úvode 44. kongresu Európskej asociácie vojenskej tlače v Zürichu podplukovník Daniel Saxer.

Pplk. Saxer, pôvodne odborník na elektroniku, je v súčasnosti generálny riaditeľ mediálnej spoločnosti, ktorá sa špecializuje na obranu a bezpečnosť. No zároveň je v rámci miličného systému švajčiarskych ozbrojených síl dôstojníkom, ktorý od roku 1994 v rámci každoročných mesačných cvičení odslužil v tamojšej armáde 1 500 dní. Ako príslušník záloh zastával o. i. pozíciu veliteľa pluku vysokej pripravenosti určeného na ochranu Bernu, v súčasnosti je vo velení 11. mechanizovanej brigády. Zároveň sa snaží prezentovať úlohy a posilňovať pozície vojenských novinárov a hovorcov. „Vojaci a zamestnanci armády zodpovední za komunikáciu s verejnosťou musia byť

Denise Alexandra Brechbühl-Diazová zo Švajčiarskeho vojaka preberá cenu za najlepší článok od prezidentky EMPA a vojenskej novinárky Jojo Mulderovej z Holandska.

do akejkoľvek operácie zapojení už od jej plánovania. Zároveň musia dnes o to lepšie vedieť vysvetliť verejnosti naše úlohy a ciele, pretože inak by mali navrch napríklad takíto dezinformátori,“ povedal a premietol fotografiu rodinné-

ho domu vo Švajčiarsku. Bol na ňom provokačne vyvesený znak Ruskej federácie, aj kosák s kladivom a na okenniciach boli provokačne nakreslené štyri písmená Z ako symbol ruskej agresie proti Ukrajine.

Ozveny a výzvy

V úvodnom seminári Výzvy v informačnom priestore pre vojenskú tlač sa tri desiatky novinárov z tlačných vojenských médií zhodli, že agresia Ruska proti Ukrajine priniesla do ich práce obrovské výzvy a nové úlohy. Hoci vojenské médiá v jednotlivých krajinách nepatria k ťažiskovým informačným kanálom, ich úloha v prezentácii úloh armád a obrannej politiky štátu je nezastupiteľná. Ako príklad môže slúžiť nórsky vojenský mesačník Fortstvars Forum. Vychádza od roku 1945

Šéfredaktorka Švajčiarskeho vojaka (Schweizer Soldat) čatárka Cécile Kienzi a šéfredaktor estónskeho Vojaka (Sõdur) major Rajko Jäärats

a v roku 2018 bol pod vedením Tora Eigila Stordahla, ktorý ho viedol 25 rokov, vyhodnotený ako najlepší časopis v krajine. „Asi sme naozaj celkom obľúbení a dôveryhodní, pretože Torov nástupca v meste Stange neďaleko Osla vyhral vlani voľby so 70-percentnou prevahou,“ usmial sa Erling Eikli, ktorý bol vo Forstwarec Forum dlhoročným zástupcom šéfredaktora. O prestíži tohto časopisu svedčí aj to, že pozície šéfredaktora sa aktuálne ujal Stien Eisentrager, jeden z najprestížnejších novinárov v krajine. „V roku 2003 bol členom našej redakcie ako vojak základnej služby. Je skvelý, že sa vrátil a náš vojenský časopis má vo svojom čele takú mediálnu hviezdu,“ usmial sa Erlig Eikli, ktorý sa s Torom Eigilom Stordahlom stal prvým nositeľom prestížneho ocenenia Čestný člen EMPA. Možno dodať, že v 5-miliónovom Nórsku sa Forstwarec Forum tlačí v 60-tisícovom náklade a je distribuovaný do podstatnej časti štátnych úradov či pre príslušníkov záloh. Podobný systém je aj v ani nie trojmiliónovom Slovinsku, kde Slovenska vojska vychádzajú, podobne ako naša Obrana, v náklade 9-tisíc. Slovenská Obrana sa v rámci posilňovania branného povedomia v počte 4-tisíc distribuuje do stredných škôl.

„Dá sa povedať, že náš Militarie Spectator patrí k histórii nielen našej armády, ale aj celého Holandska. Veď vychádza už od roku 1832,“ poznamenal jeho editor Frans Van Nijatten. Je najstarším tlačeným periodikom v krajine, holandský rezort obrany ho vydáva 11-krát ročne na 48 až 72 stranách a redakciu

tvorí 12 ľudí. Na porovnanie, mesačník Obrana vychádza od roku 1993, hoci formálne sme nadviazali na rovnomený časopis Obrana, ktorý začali vydávať americkí Slováci v Clevelande v roku 1914 a vychádzal ešte v druhej tretine minulého storočia. Vydávanie Obrany, vrátane plnenia viacerých iných úloh, majú však na starosti iba štyria ľudia.

Vojaci a civilisti

Systém vydávania tlačených vojenských médií je v Európe veľmi rôznorodý. Je však výnimočné, že ťažiskové vojenské časopisy vo Švajčiarsku nevýdáva rezort obrany, ale Schweizer Soldat (náklad 25 000, 11 vydaní v roku, 64 strán), ako aj ASMZ (Allgemeine Schweizerische Militärzeitschrift, náklad 13 500, 11 vydaní ročne, 52 strán, vychádzajú od roku 1834), sú vo vlastníctve občianskych združení vojakov a priaznivcov armády. A ak sú aktuálne redaktori a šéfredaktori rezortných vojenských časopisov vo väčšine

Veliteľ Armády Švajčiarskej konfederácie generálporučík Thomas Süssli s prezidentkou EMPA Jojo Mulderovou z Holandska a zástupcom šéfredaktorky Švajčiarskeho vojaka majorom Andreasom Hessom

krajín civilii, redakcia Rivista Militare v Taliansku je okrem kancelárskeho personálu vojenská. „Vychádzame od roku 1846, vydáva nás ministerstvo obrany v náklade 10-tisíc kusov a je nás do dvadsať,“ uviedol plukovník Giuseppe Cacciaguerra. V armáde slúži od roku 1991, predtým bol veliteľom mechanizovaného pluku a v rámci pravidelnej rotácie veľmi rád prijal pozíciu šéfredaktora, pretože má rád knihy a jednoznačne vníma obrovskú úlohu vojenských médií. Na úrovni plukovníckej, hoci je civilka, vnímajú na srbskom

Šéfredaktor Vojenského časopisu (Rivista Militare) plukovník Giuseppe Cacciaguerra

ministerstva obrany aj Draganu Markovičovi, šéfredaktorku Odbrawy, ktorá je vojenskou novinárkou už viac než tri desaťročia. „Veľmi sa teším, že sme do redakcie dokázali získať grafika, ktorý predtým pracoval pre svetové módné žurnály. Nie že by som chcela v Odbrane prezentovať módu, ale pomohlo nám to výrazne zmodernizovať grafiku,“ povedala o svojom mesačníku (náklad

10 000 kusov, 68 strán). Zaujímavé je, že pre celkom novú grafiku sa rozhodli aj u srbských susedov. Po dvoch desaťročiach vo funkcii šéfredaktora ju zmenil aj Željko Stipanovič v Hrvatskom vojniku (2 500 ks, dvojtýždenník, 68 strán).

Cena na Slovensko

K programu kongresu vojenskej tlače neoddeliteľne patrí oceňovanie najlepších. Slovensko na 44. kongrese Európskej asociácie vojenskej tlače po prvý raz v histórii získalo EMPA Award. Po vlaňajšom striebre vo fotografii tentokrát absolútorium dosiahol v kategórii Najlepšie vojenské video rotný Tomáš Iliev z Ozbrojených síl SR. A ak v ďalších kategóriách boli výsledky tesné (por. Miroslava Mindárová bola vo fotografii štvrtá), rotný Iliev, ktorý vo svojom videu zachytil rozlúčku lietadiel MiG-29 po ich dlhoročnej službe vo vzdušných silách OS SR, zvíťazil s výrazným bodovým náskokom pred kolegami z Holandska a Srbska. Najlepší článok publikoval domáci časopis Schweizer Soldat a najlepšia fotografia bola publikovaná v talianskom vojenskom časopise Rivista Militare.

Pavol Vitko • Foto: autor

NATO EOD

Demonstrations and Trials

Nové technológie v oblasti likvidácie výbušných zariadení (EOD) predstaví 11. a 12. októbra 2023 na bratislavskom výstavisku Incheba Expo už 7. ročník odborného podujatia

NATO EOD Demonstrations and Trials.

Priblíži nové trendy a technológie v oblasti likvidácie výbušných zariadení, boja proti improvizovaným výbušným systémom (IED), ponúkne statické a dynamické ukážky. Súčasťou bude aj odborná konferencia.

Hlavnou témou tohto ročníka je
**BUDÚCI VÝVOJ EOD VO SVETLE
MODERNÝCH KONFLIKTOV
A TECHNOLOGICKÉHO POKROKU**

Podujatie organizuje Centrum výnimočnosti pre oblasť EOD (NATO EOD COE) v Trenčíne v spolupráci s centrom výnimočnosti v Španielsku pod záštitou divízie NATO pre nové bezpečnostné hrozby.

Jednodňová konferencia zameraná na inovácie v obrannom priemysle organizovaná v spolupráci s Ministerstvom obrany SR

ITAPA Defence 2023

21. september 2023

Múzeum Slovenského národného povstania Banská Bystrica

TÉMY:

- svet v permanentnej hrozbe
- ako inovujeme v NATO
- ako vznikajú obranné inovácie
- zdieľanie informácií a kybernetická bezpečnosť
- senzorika a snímkovanie
- budúcnosť obranných systémov
- ľudské zdravie; hybridné hrozby

HOSTIA:

Martin Sklenár, *minister obrany SR*

Deeph Chana, *výkonný riaditeľ Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic (DIANA)*

generál Daniel Zmeko, *náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR*

Peter Bátor, *vel'vyslanec, stály predstaviteľ Slovenskej republiky pri NATO*

brigádny generál Roman Jantoš, *veliteľ Veliteľstva vojenského zdravotníctva*

Vladimír Lengvarský, *Ústredná vojenská nemocnica SNP – FN v Ružomberku*

Michaela Kollárová, *Ministerstvo obrany SR*

Marian Uhrin, *riaditeľ Múzea SNP v Banskej Bystrici*

a množstvo ďalších.

Protipovodňové poldre sa osvedčili

Chránia hodnoty i životy

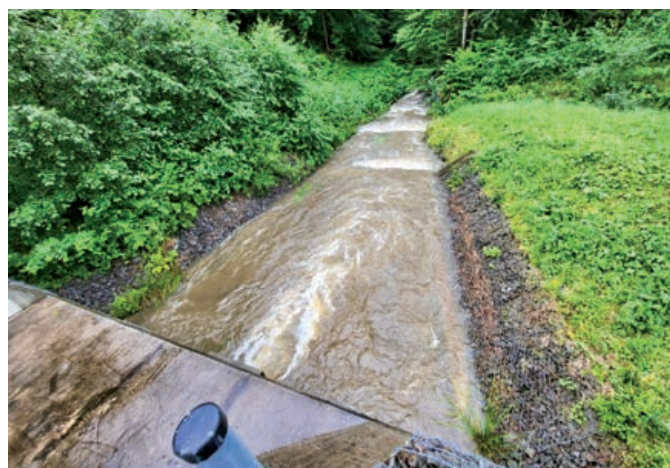
Protipovodňové poldre v oblasti Levočských vrchov, ktoré vybudoval štátny podnik Vojenské lesy a majetky SR, v auguste opäť pomáhali chrániť obyvateľov priľahlých lokalít pred povodňami.

Intenzívne búrky sprevádzané lejakmi a krupobitím spôsobili v lete vzostup vodných hladín. Podľa dostupných údajov v mnohých lokalitách úhrn zrážok dosiahol úroveň až 16 mm za hodinu.

Nestačí len vybudovať

„Každou takouto udalosťou sa čoraz viac presvedčame o dôležitosti a prínose týchto protipovodňových stavieb a opatrení, bez ktorých by hrozili prívalové vlny, rozsiahle povodne, ale napríklad aj zosuvy pôdy. Vojenským lesom a majetkom SR vďačíme za to, že okolité obce nemuseli čeliť žiadnemu z týchto scenárov. Takto vyzerá reálny záujem o bezpečnosť občanov, ktorý v praxi chráni ich životy a majetky,“ zhodnotil minister obrany Martin Sklenár.

Vojenské lesy vybudovali ešte v roku 2015 celkovo jedenásť protipovodňových opatrení – poldrov a sústavu 230 technických a biotechnických opatrení na vodných tokoch v bývalom vojenskom obvode Javorina. Po výdatnejších dažďoch realizuje štátny podnik Vojenské lesy a majetky SR pomocou vlastných mechanizmov aj údržbu – čistenie jednotlivých poldrov od naplavenín a nánosov tak, aby bola kapacita zachytávajúcej nádrže čo najväčšia. Odstraňujú tiež predmety, ktoré by mohli brániť prietoku nahromadenej vody cez priepust.

Stavajú ďalšie

„Sústava protipovodňových opatrení v tejto oblasti, ktoré prevádzkuje štátny podnik Vojenské lesy a majetky SR od roku 2015, opäť splnila úlohu zadržania splavenín a prívalových vôd a zmiernila tak prívalové povodňové vlny po kapacitu poldra. Tento živel nás v minulosti neraz prekvapil svojou nevyspytateľnosťou a napáchal mnoho škôd, no vďaka realizovaným opatreniam sa nám darí eliminovať riziko prírodnej katastrofy na minimum,“ uviedol generálny riaditeľ Vojenských lesov a majetkov SR Ján Jurica.

Štátny podnik Vojenské lesy a majetky SR pracuje aj na ďalšom posilnení súčasnej siete poldrov. Ide o výstavbu nových protipovodňových opatrení, pričom celkovo je investícia rozdelená do dvoch etáp. V prvej etape ide o výstavbu šiestich poldrov v povodí rieky Ľubica. V ďalšej etape bude realizovaných desať poldrov v oblasti Levočských vrchov. Výstavba bude spolufinancovaná z fondov EÚ a vlastných zdrojov štátneho podniku. Projekty sú vypracované a VLM SR plánujú podať žiadosť o nenávratný finančný príspevok na ich realizáciu z aktuálneho operačného programu Slovensko 2021 – 2027.

Foto: Vojenské lesy a majetky SR

Entuziazmus a odvážne rozhodnutia

Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Marian Majer, ktorý v našom rezorte začínal v roku 2004 v pozícii výskumného pracovníka Inštitútu bezpečnostných a obranných štúdií, nám poskytol rozhovor pri príležitosti svojho končiaceho sa mandátu vo funkcii.

V portfóliu povinností ste mali aj výrazný podiel na tvorbe a posilňovaní vzťahov s našimi zahraničnými partnermi, takže čo bolo v tejto oblasti najdôležitejšie?

Áno, aj v tejto oblasti to bolo veľmi dynamické obdobie. Určite by som vyzdvihol dve skutočnosti. Tou prvou je posilnenie východného krídla NATO a vytvorenie mnohonárodnej bojovej skupiny na území Slovenska. To je niečo, čo je v našej histórii bezprecedentné. Špeciálne rozsahom a priamym zapojením aliančných spojencov. Od vedúcej krajiny, ktorou je Česká republika, cez Nemecko a Slovinsko, až po USA. A nepriamo formou ochrany vzdušného priestoru tiež Poľsko a Taliansko.

Druhú?

Je to Zmluva o obrannej spolupráci so Spojenými štátmi americkými. Sprewádzali ju pomerne búrlivé diskusie vo verejnom priestore, takže to bol veľmi zložitý proces z obsahového, ale aj politického hľadiska. Som rád, že dnes sme medzi krajinami, ktoré takúto zmluvu majú. Výrazne posilnila a umožňuje ďalšie posilnenie obrannej spolupráce

medzi oboma krajinami. Samozrejme, mimoriadne dôležitý bol sled udalostí po agresii proti Ukrajine. Okrem iného zdynamizoval sa proces medzinárodnej obrannej spolupráce. Slovensko sa od prvého dňa zapojilo do tzv. ramsteinského formátu, v ktorom vybrané štáty diskutujú ako pomôcť Ukrajine. Veľmi výrazne boli posilnené vzťahy s Nemeckom, na základe čoho nám o. i. pričádzajú tanky Leopard 2, alebo malé systémy protivzdušnej obrany Mantis. Vážim si aj spoluprácu s Talianskom, Holandskom, Nemeckom, USA, Poľskom a Českou republikou pri ochrane nášho vzdušného priestoru.

Aj v oblasti našej podpory pri vyzbrojovaní sa ukazuje výrazné posilňovanie spolupráce s našimi americkými partnermi...

Určite áno. Už som spomenul zmluvu o obrannej spolupráci a systémy Patriot, ktoré sme tu mali nasadené približne rok a sme za to vďační. Obstarávanie stíhačiek F-16 bolo rozhodnutie predchádzajúcej vlády, ale ďalšia implementácia už bola na nás. Dôležitá je akvizícia 160 viacúčelových bojových vozidiel

4x4 od spoločnosti Oshkosh v hodnote takmer 190 mil. USD z podporných fondov FMF (Foreign Military Financing), ktoré majú podporiť modernizáciu Ozbrojených síl SR. Zároveň diskutujeme o vrtuľníkoch Viper, čo je zatiaľ ešte otvorený proces, ale dúfam, že bude pokračovať. Čakáme na dodanie ďalších vrtuľníkov Black Hawk, ktoré by mali doplniť našu letku z 9 na 11 kusov. No a, samozrejme, sú tu aj ďalšie plánované projekty, ktoré súvisia s 200-miliónovým grantom, ktorý sme z veľkej časti využili na vozidlá Oshkosh, ale očakávame tiež ponuky na ručné zbrane či protidronové systémy. To nehovorím o spoločných cvičeniach, výcviku našich pilotov na F-16 v Arizone a tak ďalej. Myslím, že spolupráca s USA je najsilnejšia, aká tu kedy bola.

V lete ste sa stretli s veľvyslancom Ukrajiny na Slovensku Myroslavom Kastranom, takže iste išlo aj o pokračujúcu pomoc našim východným susedom.

Od prvého dňa bola pre nás pomoc Ukrajine ťažiskovým snažením našej zahraničnej politiky. Slovensko je medzi

krajinami, ktoré aj vďaka nášmu rezortu v porovnaní na obyvateľa poskytli pomoci najviac. Na jednej strane som na to hrdý, na druhej strane viem, že to pre nás nebolo jednoduché, keďže máme svoje vlastné problémy či rezervy, ktoré musíme riešiť. No verím, že Slovenská republika aj v spolupráci s ďalšími krajinami v tejto spolupráci zotrvá až do úspešného ukončenia konfliktu. Takže áno, rokovali sme ako v tejto pomoci pokračovať či už vo vojenskej alebo humanitárnej oblasti. A ako realizovať jeden z dôležitých záverov samitu NATO vo Vilniuse a tým je napĺňanie mechanizmu fondu na podporu Ukrajiny. Očakávam, že pomoc z našej strany bude pokračovať aj po parlamentných voľbách.

Spolupredsedať riadiacemu výboru na koordináciu spolupráce medzi Slovenskom a Českou republikou v oblasti obrany. Čo býva témami rokovaní a aké prinášajú ovocie?

Tento riadiaci výbor bol založený ešte v roku 2011 a s covidovou prestávkou máme za sebou jedenáste stretnutie. V deviatich pracovných skupinách riešia odborníci napríklad obranné plánovanie, krízový manažment, výcvik vojakov či vzdelávanie. Spolupráca je teda širokospektrálna a teší ma, že každá skupina zaznamenáva progres. O to viac, že spolupráca bola umocnená vedúcim postavením Čechov v bojovej skupine na Slovensku a, samozrejme, ich zapojením do ochrany nášho vzdušného priestoru. Dnes teda spolupráca s našim kultúrne najbližším partnerom aj vo vojenskej oblasti výrazne prekračuje mantinely, aké sme poznali v minulom období.

Do akej miery vnímate perspektívu prienikov ďalšej spolupráce V4 v oblasti obrany?

Vždy som bol podporovateľ V4, hoci si uvedomujem komplexnosť a komplikovanosť dnešného vývoja. V4 prechádza zložitejším obdobím, hoci to nevnímam ani tak v oblasti obrany, ako skôr v kontexte celkového diania v našom regióne. Je všeobecne známe, že Maďarsko sa trochu politicky odklonilo od ostatných troch krajín a nemôžeme nevnímať, že to má vplyv aj na ochotu krajín v našom regióne hľadať intenzívnejšie témy spolupráce. Ťažiskom však stále zostáva spoločná bojová skupina V4, ktorá je najlepším pretavením našej obrannej spolupráce a tiež symbolom akejsi vzájomnej dôvery. V každom prípade verím, že politický rámec na spoluprácu sa v rámci nášho regiónu bude zlepšovať a nie naopak.

Ste spokojný s úrovňou pozícií, ktoré zastávajú slovenskí vojaci či zamestnanci nášho rezortu v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, respektíve

v rámci vojenských veliteľstiev a politických štruktúr NATO, EÚ či OSN?

V prvom rade by som sa chcel poďakovať každému vojakovi a zamestnancovi za prácu či už v spomenutých štruktúrach, v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, alebo na ďalších vyslaniach v zahraničí. Som si vedomý, čo to obnáša a aké je to zložité z pracovného, ako aj osobného hľadiska. O to viac je pozitívne, že naši kolegovia odovzdávajú maximum a robia veľmi dobrú prácu. Iste, viem si predstaviť, že by sme pre našich ľudí mohli získať ešte významnejšie pozície, čo azda viac platí pre civilný, ako vojenský segment. Vojaci už v súčasnosti plnia najmä vo veliteľstvách NATO nezanedbateľné úlohy, prispievame do vojenskej prítomnosti v Lotyšsku, máme čerstvo

Sled udalostí po agresii proti Ukrajine mimoriadne zdynamizoval proces medzinárodnej obrannej spolupráce.

vymenovaného veliteľa Mnohonárodného veliteľstva Stred v Székesfehérvári. Skrátka – Slovensko hrá dôstojnú úlohu, ale sme pripravení prevziať zodpovednosti ešte viac.

Široké spektrum vašich úloh bolo a je tiež v oblasti modernizácie, zastávate pozíciu predsedu riadiacich výborov viacerých modernizačných projektov. V čom spočíva práca takéhoto výboru?

Riadiaci výbor je v podstate najvyšší rezortný inštitút, ktorý posúdi oprávnenosť a spôsob obstarania nejakej techniky. Každý modernizačný proces má svoj projektový tím, ktorý zabezpečuje každodenné riešenie toho projektu na expertnej úrovni. Riadiaci výbor, ktorý pozostáva z hlavných predstaviteľov ozbrojených síl a rezortu obrany, robí takpovediac predfinálne posúdenie procesu vrátane jeho finančnej náročnosti, možných politických dôsledkov a prijíma rozhodnutie, ktoré na najvyššej rezortnej úrovni odobruje svojim podpisom minister obrany.

Ktoré projekty vám takpovediac dali najviac zabráť?

Určite obstarávanie pásovej a kolesovej obrnenej techniky. Ide o stálmiliónové projekty, ktoré si vyžadovali zapojenie všetkých relevantných funkcionárov rezortu. Hoci finančne sú tieto projekty dosť odlišné – pri pásovej technike ho-

voríme až o 1,7 miliardy eur, v prípade kolesovej, čo sú vozidlá 8x8 Patria, je to 400 miliónov – z hľadiska procesov boli oba procesy rovnako náročné. Okrem iného sme museli nastaviť model spolupráce na princípe vláda – vláda so Švédskom a Fínskom, vyriešiť množstvo technických aspektov, ale aj zabezpečiť adekvátne zapojenie domáceho obranneho priemyslu. Samozrejme, kľúčové bolo aj zabezpečenie udržateľného financovania. Preto som rád, že tieto projekty, ktoré sú najväčšími v histórii našich pozemných síl, sa aj v porovnaní s inými krajinami podarilo z hľadiska dĺžky procesov uzavrieť v takpovediac rekordnom čase. Ale pri obstarávaní by sa dalo hovoriť aj o virtuálnej a radarovej technike či protivzdušnej obrane a ďalších akvizíciách.

Zrejme ste hrdý aj na to, že proces akvizícií a modernizácie aj pod vašim vedením nesprevádzali žiadne podozrenia z korupcie či klientelizmu.

To bol zásadný postoj pri nástupe do funkcie tak mňa, ako aj bývalého ministra obrany Jaroslava Naďa a súčasného Martina Sklenára. S tým, že budeme robiť veci nielen efektívne, ale aj čo najtransparentnejšie. Tomu sme sa snažili prispôbiť tiež technické procesy a aj preto niektoré veci možno trvali o niečo dlhšie, ako by sme si želali. Uvedomujem si, že akékoľvek obstarávanie v našom rezorte vzbudzuje pozornosť, lebo ide o veľké peniaze a je to citlivá záležitosť. Usilovali sme sa preto vysvetľovať súvislosti prostredníctvom rôznych informačných kanálov. Verím, že akékoľvek pochybnosti sme minimalizovali. Zároveň sa uskutočnili aj rôzne kontroly Úradu pre verejné obstarávanie. Nikto neidentifikoval žiadny zásadný problém, ktorý by bol s týmito projektmi spojený. Preto áno, som na to hrdý a ďakujem všetkým kolegom, ktorí sa do týchto projektov zapojili.

Čo považujete za najdôležitejšie, aby v našom rezorte pokračovalo aj v nasledujúcom volebnom období?

Verím, že bude pokračovať entuziazmus a snaha meniť veci k lepšiemu. S týmto chápaním a takouto energiou robiť odvážne rozhodnutia som sa stretával v ostatnom čase v našom rezorte dosť často. Pôjde tiež najmä o realizáciu rozhodnutí, ktoré sme už urobili a ktoré sú v procese. Teda modernizovať a prispôbovať rezort a najmä ozbrojené sily potrebám 21. storočia. Viem, možno nie každý bežný občan si to uvedomuje, ale je našou úlohou, aby sme mu to vysvetlili a aby sme akvizície robili čo najefektívnejšie a najtransparentnejšie. Sú nevyhnutné pre našich vojakov, ako aj pre bezpečnosť našej krajiny.

Pavol Vitko • Foto: Jakub Neubauer

TÉMA

Príbeh školy

V septembri roku 1973 sa začal písať príbeh ustanovizne, ktorá si dnes pripomína 50 rokov a poznáme ju pod názvom Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika so sídlom v Liptovskom Mikuláši.

Jej vzniku predchádzala takmer 25-ročná história rôznych foriem prípravy vojenských špecialistov na Liptove.

Predchodcovia

V roku 1949 sa uskutočnila redisllokácia Vojenskej odbornej školy leteckých mechanikov (VOŠML) z Liberca do Liptovského Mikuláša. Redisllokáciou a transformáciou VOŠLM vzniklo 1. 10. 1949 Letecké technické učilište (LTU). Dňa 1. septembra 1959 bolo reorganizované na Technické učilište a zároveň boli

doň presunutí žiaci zo zrušeného Učilišťa PVO z Košíc.

Od roku 1967 sa súčasťou TU stala Vojenská stredná odborná škola elektrotechnická – rádiodlokačná (VSOŠER). V štvorročnom štúdiu ukončenom maturitou pripravovala práporčíkov v hodnosti rotmajster pre potreby vojsk. V dôsledku čistiek po roku 1968 nastal v armáde značný úbytok dôstojníkov vo všetkých druhoch vojsk. Preto na prípravu dôstojníckych kádrov vznikla v rámci TU v roku 1970 Ročná dôstojnícka škola (RDŠ) určená pre absolven-

Pôvodné priestory školy v Liptovskom Mikuláši

tov stredných škôl s maturitou a o rok neskôr Dvojročná dôstojnícka škola (DDŠ). Tá bola určená pre absolventov odborných učilišť a končila sa maturitou. Absolventi RDŠ i DDŠ boli vyradovaní v hodnosti podporučík.

Dobrý vietor do plachiet!

S rektorom Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši doc. Ing. Jozefom Putterom, CSc., sme hovorili pri príležitosti polstoročnice akademie, ako aj pred koncom jeho druhého volebného obdobia v pozícii rektora.

Čo prinieslo pred pol storočím zriadenie Vojenskej vysokej školy technickej, dnes Akadémie ozbrojených síl, Liptovu a Slovensku?

Zriadenie bývalej VVTŠ v roku 1973 bolo súčasťou prestavby vzdelávacieho systému v rámci bývalej Československej ľudovej armády. Pre Liptov to prinieslo kontinuitu v tradícii vojenského vzdelávania, no na kvalitatívne vyššej úrovni. Znamenalo to aj impulz v rozvoji spolupráce vojakov na komunálnej i regionálnej úrovni. Slovensku zriadenie VVTŠ prinieslo nový prvok v budovaní vysokého školstva so špecifickým zameraním. Bol to i podnet na rozvoj elektrotechnického priemyslu. Spomínam na osemdesiate roky, keď sa o Liptove začalo hovoriť ako o slovenskom Silicon Valley. Veď takmer v susedstve pôsobili a spolupracovali tri inštitúcie – VVTŠ ako vysoká škola, Vojenský útvar 060 Liptovský Mikuláš, čo bol výskumný ústav a neskôr Vojenský technický ústav, čiže špičkové

rezortné výskumno-vývojové pracovisko. No a napokon to bola TESLA Liptovský Hrádok.

Čo priniesla a prináša akadémia niekdajšej armáde a súčasným ozbrojeným silám?

Zriadenie vojenskej vysokoškolskej vzdelávacej inštitúcie prinášalo a verím, že prináša potenciál na rozvoj a udržanie spôsobilostí ozbrojených síl. Dúfam, že to neznie príliš formálne, ale je to tak. Predpokladám totiž, že polemizovať nad potrebou rozdelania ako základného determinantu rozvoja ľudských zdrojov, zvlášť v kategórii dôstojníkov, nie je nutné. Akadémia tak ako každá iná vysoká škola by sa mala rozvíjať ako inštitúcia, ktorá pomáha formovať osobnosť, pomáha formulovať názory a navrhovať riešenia v základných vektoroch pôsobenia ozbrojených síl, tak po stránke rozvoja ľudských zdrojov, ako aj po stránke rozvoja vojenských technológií, prípadne spôsobov ich použitia.

Kedy sa akadémii dýchalo najťažšie?

Osobne za najťažšie obdobie pôsobenia akademie považujem roky 2002 – 2005 keď došlo k zmene požiadaviek na systém vojenského vzdelávania na úrovni vedenia rezortu obrany po stránke kvalitatívnej i kvantitatívnej. Došlo k implementácii opatrení, ktoré viedli k zníženiu úrovne vzdelávania, ktorá bola spojená s výraznou redukciou pedagogického zboru. To viedlo k zníženiu potenciálu v oblasti vedecko-výskumnej činnosti, medzinárodnej spolupráce a podobne.

A ako sa z toho dostala?

K úplnému obnoveniu spôsobilostí nedošlo doteraz. Podarilo sa nám obnoviť akreditáciu trojstupňového vysokoškolského vzdelávania, obnoviť a do súčasnosti zachovať oprávnenia v oblasti habilitačného a inauguračného konania, vrátili sme sa k štandardnému dennému 3+2-ročnému štúdiu. No nepodarilo sa nám obnoviť funkčnosť systému revitalizácie, dopĺňovania a omladenia pedagogického zboru s dôrazom na vojenský personál.

Na koľko študentov bol veľký koryso koncipovaný areál plánovaný a koľko ich vzdelávajú dnes?

Areál Demänová bol v čase jeho budovania projektovaný pre asi 1 800 študentov. Táto kapacita sa po zvýšení ubytovacieho štandardu redukovala na 1 200 ubytovaných kadetov a kadetiek. V súčasnosti ich máme približne 540. S tým, že našou ambíciou, v súlade s požiadavkami OS SR, je vzdelávať asi 800 kadetov v dennom štúdiu. K tomu treba pridať desiatky kurzov a rôznych krátkodobých školení.

Vysoká

Dňom 31. 8. 1973 skončilo činnosť učilište a 1. septembra sa začala výučba na Vojenskej vysokej škole Československo-sovietskeho priateľstva (ďalej VVTŠ) v Liptovskom Mikuláši. Velením VVTŠ bol poverený plukovník Anton Muržic, veliteľ zrušeného technického učilišťa potom školu viedol až do februára 1987 (vtedy už bol generálporučík). Škola nadviazala na predchádzajúcu prípravu personálu v Technickom učilišti (TU) a pripravovala veliteľov a technikov pre protiletadlové raketové vojsko a rádiotechnické vojsko PVOŠ a vojská protivzdušnej obrany pozemného vojska. Pribudla príprava špecialistov pre spojovacie vojsko. Organizačná štruktúra školy predstavovala hybridný systém vysokoškolskej a stredoškolskej prípravy realizovanej jediným vedecko-pedagogickým zborom. V máji 1974 sa

začala výstavba nového areálu VVTŠ v Demänovej. Generálnym projektantom bol Vojenský projektový ústav Praha. Cieľom bolo vybudovanie moderného vysokoškolského komplexu. Predpokladaný termín dokončenia celého areálu bol plánovaný na rok 1990.

V roku 1976 promovalo prvých 50 absolventov trojročného vysokoškolského štúdia. V priebehu školského roku 1978/79 sa uskutočnil okrem iného prechod na fakultný systém. Na Liptov sa postupne presunuli z VAAZ Brno študijné odbory výzbrojno-technické a inžinierska služba pre RTV a PLRV PVOŠ.

V roku 1980 sa prví študenti začali postupne sťahovať do Demänovej. Pribudol nový študijný odbor mikroelektronika a laserová technika. Najvyšší počet študujúcich bol v školskom roku 1986/87. Vtedy bolo 2 600 poslucháčov a študentov. Dňa 23. februára 1987 náčelníka

Slávnostný nástup pri zlúčovaní LTU a učilišťa PVO v roku 1959. Zástavník a účastník vojny Nikola Tegza.

– veliteľa generálporučíka Ing. Antona Muržica vystriedal vo funkcii generálmajor prof. Ing. Vladimír Janeček, CSc., ktorý viedol školu až do 17. 12. 1990.

Ako sa vám darí s rekonštrukciami budov?

Významným hybným momentom obnovenia infraštruktúry AOS bolo a je využívanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie. Len v tomto roku realizujeme 13 projektov v celkovom objeme približne 25 miliónov eur. Projekty sú zamerané najmä na výmenu systému výroby a distribúcie tepla, výmenu okien, zateplenie a obnovu fasád a pod. Niektoré projekty sú v štádiu finalizácie, iné čiastočne zaostávajú za pôvodným časovým harmonogramom. Súčasný stav rekonštrukcie nás však vedie k časovo optimálnemu.

A modernizácia študovni či vedeckých pracovísk?

V tejto oblasti sme menej úspešní. V obmedzenom rozsahu sa darí modernizovať vybavenie laboratórií a učební z prostriedkov získaných vďaka podpore MO SR cestou kontraktu zameraného na projekty vedy a výskumu. V budúcnosti treba modernizovať vybavenie špeciálnych učební a laboratórií tak, aby zodpovedali súčasnému stavu vybavenia podobných pracovísk vo vyspelých univerzitách doma i v zahraničí.

Plaváreň, atletický areál, telocvične?

Rekonštrukcia športového areálu je vo finálnom štádiu. Máme už inštalovaný nový 50-metrový bazén s nerezovou vanou a rekonštruovaným technologickým

zázemím. Telocvične majú novú fasádu, no atletická dráha a vonkajšie športoviská zatiaľ na svoju rekonštrukciu čakajú.

Už dlhšie sa hovorí o nevyhnutnosti omladiť pedagogický zbor.

Omladenie pedagogického zboru je jednou zo strategických úloh a podmienok rozvoja akadémie. V poslednom období sa darí získavať mladých pedagógov – profesionálnych vojakov i civilných zamestnancov. Uvítali by sme rýchlejšie tempo omladzovania a aj preto za pozitívny prvok považujem vytvorenie 10 miest interných doktorandov. V posledných troch rokoch sme do radov pedagógov prijali 9 profesionálnych vojakov a 10 civilných zamestnancov, čo je tiež krok dopredu.

Ako sa vyvíja spektrum vašich študijných programov?

Všetky študijné programy, ktoré akadémia ponúka uchádzačom o štúdium, sú zaradené do študijného odboru Obrana a vojenstvo. V rámci spomínaného študijného odboru máme akreditované štyri študijné programy a všetky sú koncipované ako trojstupňové, tzn. ako bakalárske, magisterské a inžinierske a doktorandské. Ponuku programov považujem za stabilizovanú. Či pristúpime ku krokom vedúcim k ich modifikácii ukáže čas a naša spôsobilosť naplňať prísne požiadavky Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo.

Podarilo sa vám vyladiť systém vzdelávania na externých vysokých školách?

Systém sa zatiaľ stále doladuje. Akadémia už niekoľko rokov vysiela časť kadetov na štúdium na Leteckej fakulte Technickej univerzity v Košiciach. Tam je systém prípravy už odladený, hoci organizácia štúdia a vojenského programu je pomerne náročná najmä v odbornosti pilot vzhľadom na špecifiká a časovú náročnosť prípravy. Navyše, väčšiu časť prípravy zabezpečujú civilné výcvikové organizácie. Úzko tiež spolupracujeme s Univerzitou obrany v Brne, ktorá nám zabezpečuje prípravu lekárov pre potreby ozbrojených síl na svojej Fakulte vojenského zdravotníctva v Hradci Králové, ako aj veliteľov chemických jednotiek v Brne. Tento rok ukončili v Hradci Králové šesťročné štúdium prví

Rektori Akadémie ozbrojených síl:

plk. prof. Ing. Ján Kurty, PhD.
2.12. 2004 – 31. 8. 2008

brig. gen. doc. Ing. Miroslav Kelemen, PhD.
1. 9. 2008 – 31. 7. 2011

doc. Ing. Pavel Nečas, PhD.
– poverený výkonom funkcie
1. 8. 2011 – 7. 5. 2012

brig. gen. doc. Ing. Boris Ďurkech, CSc.
8. 5. 2012 – 31. 10. 2015

doc. Ing. Jozef Puttera, CSc.
1. 11. 2015 – 31. 10. 2023

Zmeny

Po novembri 1989 došlo vo VVTŠ k podstatným zmenám. Ku koncu roka 1990 sa uskutočnili prvé voľby do akademického senátu školy a senátov jednotlivých fakúlt. Historicky prvým predsedom akademického senátu školy sa stal pplk. Zdislav Exnár. V závere roka 1990

sa uskutočnila po prvý raz voľba rektora školy. Posledným náčelníkom VVTŠ sa stal plk. prof. Ing. Zdeněk Kůs, CSc., zvolený za rektora akademickým senátom 17. 12. 1990. Funkciu zastával až do rozdelenia ČSFR.

Rozdelenie prinieslo zásadnú zmenu VVTŠ. Dovtedajšia spoločná príprava študentov sa vykonávala iba do konca školského roka 1992/1993. Preto bolo potrebné zabezpečiť vo vojenských školách na Slovensku kontinuitu štúdiá tých smerov a odborov, ktoré sa dovtedy realizovali v školách na území Českej republiky.

Zákomom Národnej rady SR č. 185/1993 Z. z. z 15. júla 1993 bola zriadená Vojenská akadémia (VA) v Liptovskom Mikuláši, ktorá vznikla zlúčením Vysokej vojenskej technickej školy v Liptovskom Mikuláši a Vysokej vojenskej pedagogickej školy v Bratislave. Tým sa študenti oboch škôl stali študentami VA. Rovnako aj tí,

ktorí začali štúdium na Vojenskej akadémii v Brne a na Vysokej vojenskej škole pozemného vojska vo Vyškove. Dňa 31. augusta 1993 rozkazom prezidenta SR č. 65/1993 vojenskej akadémii udelili historický názov „Slovenského národného povstania“.

Akadémia

Úlohou vytvoriť novú Vojenskú akadémiu, aby zodpovedala potrebám Armády SR, bol poverený štatutárny zástupca generálporučík Ing. Anton Slimák – bývalý náčelník Generálneho štábu armády ČSFR. Vo VA boli zriadené štyri fakulty: pozemného vojska, protivzdušnej obrany, logistiky a zabezpečenia velenia. Asi najzložitejšiu úlohu mal dekan fakulty pozemného vojska, lebo fakulta nemala dostatok kvalifikovaných pedagógov, ani žiadnu učebno-výcvikovú základňu. Podobne na tom bola fakulta

Výstavba nového areálu školy v Demänovej

dvaja vojenský lekári. Celkovo máme na spolupracujúcich vysokých školách 109 kadetov a kadetiek.

Tendencia záujmu o štúdium je uspokojivá?

V poslednom období zaznamenávame menší záujem o štúdium. Tento pokles je ešte výraznejší, ak si uvedomíme, že požiadavka na počet kadetov postupne narastá. Ako príklad uvediem niekoľko čísel – v roku 2012 sa na 65 miest v prvom ročníku prihlásilo asi 950 uchádzačov, v tomto roku sa na 180 miest v prvom ročníku prihlásilo 550 uchádzačov. Ak si uvedomíme, že značnú časť uchádzačov vyradia psychotesty, preskúšanie z telesnej výkonnosti, príp. lekárske prehliadky, tak na vedomostnú časť prijímacích pohovorov z matematiky a anglického jazyka sa dostávajú približne polovica z celkového počtu uchádzačov.

Kde vidíte rezervy?

Čo sa týka rezerv, prípadne tém, ktoré sú dlhodobo neriešené, spomeniem absenciu nástrojov pozitívnej diskriminácie. Dlhodobu sa usilujeme implementovať do systému prípravy kadetov/kadetiek ďalšie motivačné faktory. Hovorím najmä o potrebe ocenenia tých, ktorí si svoje povinnosti plnia lepšie ako iní. Ocenenie formou hodnosti, príp. príplatku k platu sa ukazuje ako účinný nástroj na elimináciu rovnostárskeho prístupu.

Ako funguje spolupráca akadémie s ozbrojenými silami?

V posledných rokoch sa skvalitnila. Svoj podiel na tom má o. i. vytvorenie spoločnej komisie náčelníka Generálneho štábu OS SR a rektora AOS pre vzdelávanie, ktorá vytvorila optimálne podmienky na diskusiu a riešenie problémov spojených s prípravou kadetov, ako aj účastníkov vzdelávania v kariérnych kurzoch.

Je vojenský program kadetov dostatočný?

Vojenský program kadeta je živé teleso, ktoré sa musí prispôbovať novým

Ocenenie aktivity a dosiahnutých výsledkov formou zvýšenia hodnosti, prípadne príplatku k platu kadetov by bol účinný nástroj na elimináciu rovnostárskeho prístupu.

požiadavkám GŠ, novým skúsenostiam získaných praxou našich profesionálov v operáciách krízového manažmentu, skúsenostiach získaných praxou iných armád. Tento program pravidelne aktualizujeme, do jeho modifikácie zapájame aj GŠ, operačné veliteľstvá a útvary OS SR. Či je dostatočný? Na túto otázku môžu kvalifikovane odpovedať velitelia v útvaroch. Osobne si myslím, že naši velitelia a inštruktori, vrátane personálu OS SR, ktorí nás osobne i technikou podporujú počas letných a zimných sústreďení, prípadne počas základného vojenského výcviku, robia dobrú prácu.

Rezervy a perspektíva rozvoja prípravy kadetov v spolupráci s OS SR a rezortom obrany?

Máme záujem ešte zlepšiť zabezpečenia kadetov výstrojným materiálom potrebným na poľný výcvik, tiež výzbrojou a muníciou. Niektoré obmedzenia vyplývajú z aktuálnej bezpečnostnej situácie a s tým spojeným využitím vojenských výcvikových priestorov pre

potreby aliančných síl. Veríme však, že túto situáciu v krátkom čase spoločne vyhladíme.

Čo si poviete, keď budete po dvoch volebných obdobiach tento rok naposledy zatvárať dvere na svojej kancelárii rektora AOS?

Platí staré biblické „všetko má svoj čas a svoju chvíľu ...“, všetko sa teda raz začína a raz sa končí. Napadne mi iste veľa vecí, no určite poďakujem mojim spolupracovníkom, všetkým bez rozdielu postavenia, za pomoc a podporu. Nepochybne si vybavím stovky mladých ľudí – našich kadetov a kadetiek – a aspoň v duchu im poprajem „dobrý víťaz do plachiet“. No a ten prajem aj našej akadémii. Posledných osem rokov bolo naplnených prácou, ktorej cieľom a zmyslom bol náš kadet/kadetka. Ich výchova a príprava na náročné povolanie. Či a do akej miery sa mne a mojim kolegom napĺňanie tohto posolania darilo, nech posúdia iní.

Pavol Vitko • Foto: Danuša Spilá

Praktický výcvik

logistiky. V akadémii sa začalo vzdelávanie vyšších veliteľov a štábných dôstojníkov v rôznych typoch kurzov a rozbehla sa intenzívna jazyková príprava príslušníkov ASR. V roku 1994 po kresťaní nového Akademického senátu školy, ktorému predsedal pplk. Ing. Igor Víťaz, CSc., do funkcie rektora zvolili plk. prof. Ing. Miroslava

Žáka, DrSc., ktorý túto funkciu zastával do roku 1997. V marci 1996 bol otvorený prvý Vyšší akademický kurz generálneho štábu na prípravu vysokých dôstojníkov ASR. Prípravu v kurzoch zastrešoval Ústav stratégie obrany, neskôr gesciu prevzalo novozriadené Centrum kariérneho rozvoja. Prvého júla 1997 v škole začala svoju činnosť duchovná služba. Rozkazom prezidenta SR č. 94 z 22. decembra 1997 bola VA prepomenovaná bojová zástava. V roku 2000 sa otvorilo Centrum simulačných technológií. Tesne pred vstupom SR do NATO v roku 2004 bol vo Vojenskej akadémii otvorený britsko-holandský kurz pre strednú a východnú Európu – JSOC CEE.

V roku 2002 schválili dokument rozvoja slovenskej armády Model 2010. Výrazne sa znížili požiadavky na vzdelanie a početnosť dôstojníckeho zboru. Miesto inžinierov a magistrov sa výučba začala preorientovávať iba na bakalár-

ske vzdelanie a zastavilo sa prijímanie nových študentov.

V čele akadémie stáli na jej čele štyria rektori, ale iba jeden z nich pôsobil v tejto funkcii celé štvorročné funkčné obdobie.

Dve

Prvého septembra 2004 zanikla VA v Liptovskom Mikuláši. K rovnakému dňu boli v Liptovskom Mikuláši zriadené Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika (AOS) a Národná akadémia obrany maršala Andreja Hádika (NAO) a v Košiciach bola zlúčená VLA s Technickou univerzitou. AOS bola zriadená ako bezfakultná vojenská vysoká škola univerzitného typu, ktorá realizuje vysokoškolské vzdelávanie v akreditovaných študijných programoch a NAO ako vzdelávacie a výcvikové centrum, ktoré uskutočňuje vojenské vzdeláva-

AOS sa otvorila svetu

Prorektor pre vedu Akadémie ozbrojených síl generála M. R. Štefánika brigádny generál vo výslužbe doc. Boris Ďurkech, CSc., konštatuje, že zahraničné aktivity AOS sa v posledných rokoch zameriavajú na udržiavanie a rozširovanie spolupráce v rámci troch hlavných platforiem: NATO, EÚ a V4. Podľa obsahu a typu aktivít sa spolupráca realizuje na mnohých úrovniach od manažmentu až po študentov/kadetov.

Spolupráca s NATO

V rámci spolupráce s NATO sa každý rok koná konferencia veliteľov vojenských vzdelávacích inštitúcií. Organizuje ju NATO Defence College v spolupráci s niektorou vojenskou vzdelávacou inštitúciou.

Zúčastňuje sa na nej obvykle rektor AOS alebo prorektor pre vzdelávanie. Obsahom je najmä forma, výzvy, možné komplikácie v rámci vzdelávania budúcich dôstojníkov, ale aj ich kariérne vzdelávanie. Jedna z aktivít NATO sa sústreďuje najmä na kariérne vzdelávanie. Teda na krátkodobé a strednodobé kurzy, ale rieši aj problematiku kvality vzdelávania. Status NATO PTEC bol AOS priznaný rozhodnutím Severoatlantickej rady (NAC) v roku 2004. Aktuálne AOS poskytuje kurz IPJO (Introduction to the Planning of Joint Operations Course), ktorý patrí do kategórie NATO APROVED. Ďalšími poskytovanými kurzami sú kurzy ISOC (International Staff Officers' Course), kurz MDMP (Military Decision Making Process at Tactical Level Course) a kurz COP (Comprehensive Operations Planning Course). Podporu v tomto procese predstavuje spolupráca s Národnou gardou štátu Indiana (NGI), najmä prostredníctvom lektorov a konzultácií. Dohoda o pomoci, podpore a spolupráci medzi AOS a NGI bola naposledy predĺžená 12. apríla tohto roku.

AOS má aj svoj vlastný mobilný tím z oddelenia medzinárodných kurzov. Na základe požiadavky MO partnerskej kra-

jiny vycestuje v rámci programu NATO DEEP a poskytne týždňový alebo dvojtyždňový kurz priamo na mieste. V minulosti takto akadémia zorganizovala niekoľko kurzov vo vojenských vzdelávacích inštitúciách na Ukrajine.

V roku 2018 bola uzatvorená Dohoda o spolupráci medzi krajinami V4, do ktorej sa mala zapájať aj Führungsakademie der Bundeswehr (FüAkBw) v Hamburgu, Nemecko. Išlo o vzájomnú podporu pri tvorbe základného bodu na budúce projekty v rámci vojenského vzdelávania. Raz do roka zasadá tzv. riadiaci výbor, za AOS sa na ňom zúčastňuje riaditeľ Centra vzdelávania. Spolupráca vyústila do organizovania už spomínaného kurzu Implementation of Planning the Joint Operations (IPJO) v AOS. Uvedený kurz je zároveň v katalógu NATO kurzov.

Európske horizonty

EMILYO (Exchange of Military Young Officers) predstavuje európsku iniciatívu, tzv. Military Erasmus, v ktorej je zastúpených 70 vojenských inštitúcií poskytujúcich vzdelávanie budúcim dôstojníkom v krajinách Európskej únie. Výsledky práce v rámci EMILYO potom posudzujú na stretnutiach ministrov obrany krajín EÚ, ale hodnotí ich aj Európska komisia v Bruseli.

AOS sa aktívne zapojila aj do medzinárodného semestra pre protivzdušnú obranu, čo je nová pracovná skupina v rámci Implementačnej skupiny založenej v septembri 2022 v Lisabone. Za AOS predstavitelia katedry elektroniky spoločne s predstaviteľmi ďalších štyroch vojenských vzdelávacích inštitúcií z Rumunska, Bulharska, Grécka a Poľska pracovali na príprave dokumentácie na realizáciu projektu. Po jeho schválení sa v októbri 2025 predpokladá spustenie spoločného medzinárodného semestra vo všetkých spolupodieľajúcich sa inštitúciách.

Okrem toho ponúkajú partnerské inštitúcie aj týždenné spoločné vojenské sústreďenia alebo vojensko-športové, prípadne vedomostné súťaže. Patria sem napr. spoločné sústreďenia v teréne. Kadeti AOS sa zúčastnili na sústreďení v Course v Saint-Cyr vo Francúzsku, Combat Swimmer Course v teréne s kadetmi z Royal Military Academy v Bruseli v púšti v Maroku, Combat v Chorvátsku a tiež Military Leadership kurzu v teréne

nie a výcvik študentov AOS a profesionálnych vojakov formou kariérnych kurzov. V roku 2006 bol realizovaný prvý kurz národnej bezpečnosti pre najvyšších dôstojníkov OS SR.

Štúdium sa realizovalo v prvom stupni vysokoškolského vzdelávania a bolo založené na kreditovom systéme. Absolventi študijných

bakalárskych programov získavali bakalárske vzdelanie a boli vyradení v hodnosti poručík. Po ukončení prvého stupňa vysokoškolského vzdelávania nastupovali do vstupných odborných dôstojníckych kurzov (VODK) v dĺžke 1 – 13 mesiacov. Vzdelanie si potom mohli doplniť v druhom stupni vysokoškolského vzdelávania. Toto riešenie sa však časom ukázalo ako neefektívne.

NAO maršala Andreja Hadika bola k 31. augustu 2008 zrušená, jej funkcie prevzala AOS.

Redukcia

Na 4-ročné bakalárske študijné programy boli prijímaní študenti do akademického roka 2007/2008. V ďalších dvoch rokoch sa štúdium neotváralo. Dôvodom bola redukcia počtu vojenského personálu v dôstojníckych hodnostiach v rámci OS SR. Zo zrušenej NAO na báze

Inštitútu strategických štúdií vznikol v rámci AOS k 1. 9. 2008 Ústav bezpečnosti. Neskôr sa transformoval na Katedru bezpečnosti a obrany. Pod AOS prešlo z NAO aj Centrum kariérneho rozvoja, neskoršie premenované na Centrum vzdelávania (CV). Zabezpečuje kariérne vzdelávanie profesionálnych vojakov a vybraných civilných zamestnancov štátnej správy. Realizuje aj vstupné vojenské vzdelanie na získanie požiadavky na vojenskú hodnosť poručík, nadporučík a kapitán v dôstojníckom kurze pre absolventov vysokých škôl (DKAVŠ).

Prostredníctvom medzinárodného kurzu pre štábných dôstojníkov ISOC plnila AOS taktiež úlohu výcvikového centra krajín Partnerstva za mier. Centrum vzdelávania zabezpečuje v Školiacom pracovisku elektrotechnikov (ŠPE) odborné vzdelávanie elektrotechnikov pre potreby OS SR. CV organizuje aj dopĺňujúce peda-

Súčasný areál AOS

na Cypre. Ale aj na športovo-streleckej súťaži v Hamburgu, vedomostnej súťaži CSDP Olympiad (olympiáda o spoločnej bezpečnostnej a obrannej politike). AOS každoročne posledný septembrový týždeň organizuje vojensko-športovú súťaž Allrounder (Všestranný). Tento rok to bude už 16. ročník.

Kadeti AOS sa aktívne zúčastňujú najmä na ŠVOČ (študentskej vedeckej odbornej činnosti) vo WAT Varšave v Poľsku, Univerzite obrany v Brne v Čechách, na Akadémii v Brašove v Rumunsku a posledné dva roky na SECOSAFT v rumunskom Sibiu. V roku 2023 organizovala AOS ŠVOČ v rámci predsedníctva SR vo V4.

V rámci platformy V4 sa spolupráca sústreďuje na výmenu akademických učiteľov v rámci Erasmus+ a vzájomnej účasti na vedeckých konferenciách. Významná je aj česko-slovenská komisia

MO SR a MO ČR, na ktorej sa zúčastňujú aj predstavitelia AOS a UO Brno. Riešia sa tam spoločné projekty, výcviky, vzdelávanie a konferencie.

Hybridné hrozby

Prorektor AOS pre vedu zdôrazňuje v súčasnosti vysoko aktuálny Projekt KA220 v rámci programu Erasmus+ zameraný na prípravu obsahovej náplne kurzu v oblasti hybridných hrozieb. Má sa za-

radiť do vysokoškolského vzdelávania pre vojenské a policajné vysoké školy, ale aj pre poslucháčov civilných vysokých škôl zameraných na oblasť bezpečnostnej politiky.

Projektové obdobie sa začalo v roku 2021 a pokračuje až do roka 2024, hlavným prijímateľom grantu je Univerzita verejnej správy v Budapešti v Maďarsku. Ďalšími partnermi v rámci projektu sú vzdelávacie inštitúcie z Talianska, Rumunska, Veľkej Británie a Izraela.

Aktivity spojené s realizáciou projektu sa konajú pravidelne dvakrát ročne. Stretnutia projektových tímov sa uskutočnili minulý rok v Taliansku a Maďarsku, v tomto roku pokračovali v Rumunsku, v Izraeli na univerzite Bar Ilan. V januári 2024 sa takéto stretnutie, ktoré zosumarizuje doterajšie výsledky, plánuje v AOS Liptovský Mikuláš.

Jozef Žiak

Červený diplom a meč

Rodáčka z Kamenice nad Cirochou, poručíčka Bianca Badidová sa po maturite rozhodla pokračovať vo svojej stredoškolskej IT línii. Už počas štúdia na AOS mala na Medzinárodnej študentskej vedeckej konferencii SECOSAFT v rumunskom Sibiu vlni najlepšiu prácu, pričom v súťaži bolo 338 prác z 13 krajín. Vo svojej kategórii vyhrala v Rumunsku aj tento rok. No nielen to: „Som rada, že sa mi na jar v rámci mojej sekcie podarilo získať prvenstvo aj na domácej pôde, teda u nás v AOS na Medzinárodnej študentskej konferencii V4 Group.“ A čomu sa vo vedeckých prácach venuje? „Je to umelá inteligencia a použitie neurónových sietí,“ odpovedá. Zároveň ďakuje celej katedre informatiky. „Prístup našich pedagógov bol naozaj skvelý. Či už som riešila akýkoľvek problém, vždy boli ochotní konzultovať, pripomienkovať, poradiť...“

A či sa počas štúdia už neradili aj oni s ňou? „Stalo sa, viedli sme odbornú diskusiu, no sú to odborníci, a ja som sa usilovala priblížiť k ich úrovni.“

Na otázku, v ktorých predmetoch musela predsa len zať zuby, odpovedala s úsmevom: „Boli to vytrvalostné disciplíny na telesnej výchove. Konkrétne beh. Áno, trochu som sa zapotila, kým som to

dotrénovávala,“ odpovedala mladá poručíčka, ktorá však v plávaní či v silových disciplínach bola doma a jej obľúbená je kalistenika, teda cvičenie s vlastnou váhou.

Symbolickou odmenou za jej snahu bol nielen červený diplom, ale z rúk rektora doc. Jozefa Putteru si prevzala aj kópiu akademickej insígnie AOS – meč – symbol vojenského charakteru AOS. Nádejala sa pritom, že v akadémii bude pokračovať v 3. stupni vysokoškolského štúdia interne. „Deň pred vyradením som dostala rozkaz nastúpiť do 62. spojovacieho práporu do Ružomberka, napriek tomu, že som mala personálny pohovor o tom, že nastupujem na interné doktorandské štúdium na AOS. Povedali mi, že potrebujem aspoň rok či dva naberať skúsenosti v útvere. Rozkaz je rozkaz. Mojou prioritou však ostáva doktorandské štúdium. Chcela by som totiž pokračovať vo vojenskej vedeckej kariére a spraviť si doktorát. Zároveň vzdelávať budúciach poručíkov v oblasti komunikačných informačných systémov a najmä umelej inteligencie. Mojm hlavným cieľom je v akademickej kariére pokračovať, a ak sa podarí, raz získam titul profesor.“

(pv) • Foto: Danuša Spilá

gogické štúdium a v rámci celoživotného vzdelávania zastrešuje prostredníctvom univerzity tretieho veku aj vzdelávanie seniorov.

Po dvojročnej prestávke v akademickom roku 2010/2011 nastúpili do AOS študenti na 3-ročné denné bakalárske štúdium v akreditovaných študijných programoch.

Vyradenie absolventov v roku 2023

Svitá

V roku 2016 prešla AOS komplexnou akreditáciou. Získala právo udeľovať príslušné akademické tituly v príslušných študijných programoch. Na základe Zmluvy o spolupráci medzi AOS a Technickou univerzitou v Košiciach bolo od akademického roka 2016/2017 realizované prijímanie študentov/kadetov na druhý stupeň vysokoškolského štúdia na Leteckú fakultu TU v Košiciach.

Na základe vykonávacej dohody medzi MO SR a MO ČR o vysokoškolskom štúdiu príslušníkov OS SR na Fakulte vojenského zdravotníctva Univerzity obrany bolo od akademického roka 2017/2018 realizované prijímanie študentov/kadetov na magisterské štúdium v dennej forme v Hradci Králové. V roku 2018 bola podpísaná dohoda o štúdiu príslušníkov ozbrojených síl SR na Fakulte vojenského le-

adershipu Univerzity obrany v Brne. V roku 2018 Akadémia ozbrojených síl úspešne získala úplnú inštitucionálnu akreditáciu NATO.

Začal narastať aj počet študentov. V roku 2010 mala škola len niečo cez 200 študentov, na začiatku akademického roka 2021/2022 študovalo v rámci AOS už 536 študentov. Postupne došlo k vytvoreniu dvoch nových vojenských kateder: vojenskej taktiky a operačného umenia a transformáciou Katedry manažmentu vznikla Katedra logistického zabezpečenia. K 31. 12. 2022 mala AOS akreditované študijné programy pre 1., 2. a 3. stupeň vysokoškolského vzdelávania – bezpečnosť a obrana štátu, elektronické zbraňové systémy, vojenské spojovacie a informačné systémy, zbraňové systémy, zbrane a ich časti.

pplk. v. v. Ladislav Záhradník

Nástupca Humvee

Na začiatku 21. storočia bol základným ľahkým terénnym vozidlom amerických ozbrojených síl HMMWV zvaný Humvee. Vojská v Afganistane a najmä v Iraku však naplno odhalili jeho necnosti. Spojené štáty začali urýchlene hľadať náhradu. Novým štandardným vozidlom v ľahkej bojovej / viacúčelovej kategórii sa stal Oshkosh L-ATV nazývaný aj JLTV.

Humvee bolo nepochybne úspešné vozidlo. Bolo výkonné, priestranné, znieslo tvrdé zaobchádzanie a malo dobré jazdné vlastnosti v teréne. Malo prepravovať jednotky do bojovej oblasti, no nikdy sa nemalo ocitnúť v prvej línii.

Poučenie z bojov

Lenže v Afganistane a Iraku neexistovala presne stanovená prvá línia. Cieľom útokov povstalcov sa stali americké konvoje a s nimi aj Humvee. Vozidlá dostali prídavný pancier, ktorý ich však veľmi zaťažoval. Výsledkom bolo zhoršenie jazdných vlastností, pokles užitočnej nosnosti a častejšia poruchovosť. Navyše, prídavný pancier nechránil spodok vozidla. Humvee mal ploché dno korby a to v prípade explózie nastraženej nálože znášalo celú silu výbuchu. Väčšinou nedolalo a posádka začala trpieť zvýšenými stratami.

Ako urýchlené riešenie nakúpili americké ozbrojené sily 29-tisíc vozidiel kategórie MRAP (Mine Resistant Ambush Protected), ktoré boli odolné proti výbuchom náloží. Typické pre ne bolo dno korby tvarované do písmena V. Zošíkmené dno odklonilo silu výbuchu do strán. Pri explózii prišli najvyššie koleso, ale posádka ochránila. Vozidlá MRAP sú však oveľa väčšie a ťažšie ako Humvee a ich mobilita je nižšia. Išlo teda len o dočasné riešenie.

Na základe skúseností rozbehol Pentagon program JLTV (Joint Light Tactical Vehicle – spoločné ľahké taktické vozidlo). Prvé slovo v názve značí, že ho spoločne vyvíjala americká armáda, námorná pechota aj veliteľstvo špeciálnych operácií. Cieľom bolo spojiť mobilitu, ktorú poskytoval Hum-

vee, s ochranou posádky na úrovni vozidiel kategórie MRAP.

Uspesl Oshkosh

V tomto programe v roku 2015 uspela firma Oshkosh so svojím L-ATV, čiže ľahkým bojovým terénnym vozidlom. Pôvodne sa uvažovalo, že nové stroje nahradia všetky Humvee. To sa však ukázalo ako neprežieravé. Humvee môže naďalej dobre plniť svoje pôvodné úlohy v tyle, na ktoré netreba pancier. Plán teda upravili tak, aby sa obe vozidlá v službe navzájom dopĺňali. Dosiaľ bolo vyrobených viac ako 20-tisíc L-

-ATV, pričom väčšina je určená pre potreby USA. Pre zahraničných zákazníkov vyrobili asi tisíc vozidiel. Okrem USA ich používa Brazília, Čierna Hora, Litva a Slovinsko. Objednalo si ich Belgicko, Rumunsko a Severné Macedónsko.

Vozidlo poháňa dieslový motor s objemom 6,6 l a výkonom 340 koní. Okrem vodiča sú v ňom sedadlá pre tri ďalšie osoby. V prípade potreby môže vnútri byť aj stojaci strelec. To sa týka verzie, ktorá nesie na streche ručne ovládaný guľomet. Strelec je, pochopiteľne, chránený pancierovými plátnami a nepriestrelným sklom. Druhá možnosť výzbroje je diaľkovo ovládaná vežička. Kombinácia výzbroje môže byť rôzna – guľomety kalibra 12,7 mm alebo 7,62 mm, 40 mm granátomet, či dokonca 30 mm kanón. Ozbrojené verzie nesú označenie M1278 a M1281, pričom tá druhá je určená na boj zblízka.

Verzia M1279 je iba dvojmiestna – za kabínou má totiž ložnú plochu pre náklad. M1280 je základná verzia s obrnenou kabínou pre štyri osoby, ale bez výzbroje. Vznikla aj prieskumná a sanitná verzia, ale tie do programu JLTV nezaradili.

M1281 na boj zblízka

Americká ponuka

Slovenský rezort obrany prijal ponuku americkej strany na obstaranie 160 ks ľahkých taktických vozidiel JLTV 4×4 spoločnosti Oshkosh v hodnote takmer 190 mil. USD z podporných fondov FMF (Foreign Military Financing). Minister obrany SR Martin Sklenár pripomenul, že tieto vozidlá používajú okrem Armády USA aj viaceré európske krajiny. „Vozidlo JLTV bolo preverené aj v náročných podmienkach viacerými armádami. Naše ozbrojené sily získajú túto spôsobilosť de facto zadarmo – akvizícia bude hradená z fondov USA. Nevieť si predstaviť lepší spôsob, ako získať kvalitnú a žiadanú techniku,“ priblížil minister obrany.

Ozbrojené sily SR pritom požadujú obstaranie viacúčelových taktických vozidiel opakovane už desať rokov. JLTV 4×4 spĺňa všetky kľúčové požiadavky kladené OS SR na tento typ techniky, a to vysokú mobilitu, balistickú a protimínovú ochranu osádky, palebnú silu, moderné a interoperabilné komunikačné systémy a možnosť dodávok v relatívne krátkom čase. Ako priblížil náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko, 160 kusov tohto druhu vybavenia pokryje potreby jednotiek síl špeciálnych operácií, prieskumných jednotiek či motorizovaného práporu. OS SR získajú tieto vozidlá v dvoch variantoch s guľometom (s diaľkovo ovládaným zbraňovým systémom Crows a osádkovým zbraňovým systémom) spoločne s logistickým zabezpečením vo forme dodávok náhradných dielcov, špeciálnych technických prostriedkov, výcviku a servisu vozidiel. Ich dodanie sa predpokladá v priebehu roka 2025.

Vozidlá budú okrem primárneho využitia v rámci naplnenia požadovaných spôsobilostí OS SR využívané aj na monitorovanie a hliadkovanie napríklad na hraniciach, pri strážení vojenských objektov na území SR, ako aj v medzinárodných misiách. V rámci domáceho krízového manažmentu sa môžu využívať pri mimoriadnych udalostiach ako sú prírodné katastrofy, záplavy, požiare, zosuvy pôdy či počas pátracích akcií v kooperácii s ďalšími záchrannými zložkami SR.

Vozidlá pre špeciálov

Jedným z užívateľov spomínaných vozidiel by mali byť zložky veliteľstva síl pre špeciálne operácie. A aké úlohy by mali vozidlá zabezpečovať? Podľa vyjadrenia veliteľstva budú určené na zabezpečenie ochrany, taktického manévru jednotky, prepravu a palebnú podporu bojových jednotiek Síl pre špeciálne operácie,

M1278 s ručne ovládaným guľometom

pre prieskumné, protiteroristické, protipovstalecké operácie, operácie na záchranu rukojemníkov a pozorovanie na veľké vzdialenosti v konfliktoch vysokej intenzity.

Balistická ochrana vozidla by mala zabezpečiť maximálnu možnú mieru ochrany posádky vozidla voči streľbe z RPG, ľahkých pechotných zbraní, voči účinkom ručných granátov, nevybuchnutým fragmentom delostreleckej submunície a mìnám vybuchujúcim v ktoromkoľvek mieste pod vozidlom. Niektoré vozidlá by mali byť vybavené zbraňovou stanicou (vežičkou) stabilizovanou v dvoch rovinách vybavenou dennou pozorovacou kamerou, dennou zameriavacou kamerou, nočnou pozorovacou/zameriavacou kamerou a laserovým diaľkometerom. Konštrukcia vozidla by mala spĺňať koncept otvorenej architektúry umožňujúcej integráciu systémov a zariadení špeciálnej výbavy, komunikačných a spojovacích prostriedkov, prostriedkov navigácie a pozorovania.

Budujeme nové spôsobilosti

Ďalším veľkým užívateľom JLTV 4×4 v rámci ozbrojených síl by mali byť útvary pozemných síl. Plukovník Roman Majerčiak, ktorý je náčelníkom odboru rozvoja spôsobilostí G-5 objasňuje, že vozidlá plánujú dislokovať predovšetkým pre 65. prieskumný prápor Prešov a pre novovytváraný 25. motorizovaný prápor.

Vozidlami Oshkosh JLTV nenahrádzajú inú techniku, ale budujú sa nové spôsobilosti v spomínaných útvaroch, ktoré dosiaľ nemajú žiadnu adekvátnu bojovú techniku. Plukovník Majerčiak zdôraznil, že od vozidiel očakávajú vysokú mobilitu budovaných jednotiek s adekvátnou palebnou silou a balistickou ochranou požadovanou pre ľahké motorizované, pešie a prieskumné spôsobilosti.

„Rátame s využitím platformy JLTV 4×4 vo verziách: veliteľské vozidlo, spojovacie vozidlo, protitankový prostriedok, chemické a ženijné špeciálne vozidlá, špecializované prieskumné vozidlá, mìnometné vozidlá.

V prípade novovytváraného 25. motorizovaného práporu budú vozidlá s automatickou vežou predstavovať prakticky polovicu bojovej techniky manévrových jednotiek. Lebo motorizované družstvo je plánované v zložení jedno vozidlo s guľometom .50 M2HB kalibra 12,7mm a jedno vozidlo s protitankovou nadsťavbou.“

M1278 s diaľkovo ovládanou vežičkou

Miroslav Barič, Jozef Žiak

Foto: Oshkosh Defense,
Ivan Kelement

Schválili predaj F-35 Česku

Americké ministerstvo zahraničných vecí schválilo prípadný predaj stíhačiek F-35 našim západným susedom. České ministerstvo obrany rokuje s USA o nákupe 24 lietadiel tohto typu. Maximálna cena kontraktu bola stanovená na 5,62 miliardy dolárov, a obsahuje aj muníciu a ďalšie vybavenie a náklady na 10-ročný cyklus používania stíhačiek. Táto suma znamená hranicu, ktorú nie je možné prekročiť. Zmyslom tohto kroku je, aby vláda USA už nemusela v budúcnosti znovu

žiadať Kongres o povolenie predaja. Maximálna cena nie je konečná cena, ktorá je ešte predmetom rokovaní.

Česko v súčasnosti používa švédске stíhačky JAS-39 Gripen, ktoré má iba prenájaté. Ich nájom sa končí v roku 2027. Lockheed Martin F-35 Lightning II je stíhačka piatej generácie, ktorá je v službe od roku 2015. Dosiaľ ich vyrobili viac ako 900 a používa ich 17 krajín. Maximálna rýchlosť stroja je 1,6 Macha a unesie 8 200 kg výzbroje.

..... Miroslav Barič

Taliansko kúpi najnovšie Leopardy 2

Vojna na Ukrajine vyvolala v Európe vlnu opätovného zbrojenia. Aj talianska armáda chce byť lepšie pripravená s ohľadom na zvýšené riziká v regióne. Ministerstvo obrany preto rozbehlo proces nákupu nových nemeckých tankov. Malo by ísť o verziu 2A7, alebo 2A8, ktorá sa ešte len pripravuje. Počet, ktoré chce Taliansko kúpiť, nie je zatiaľ známy, ale rozpočet bol stanovený na 4 miliardy eur.

Taliansko má vo výzbroji 200 tankov Ariete vlastnej výroby. Stroje z roku 1995 sú vyzbrojené kanónom kalibru 120 mm s dĺžkou hlavne 44 ráží. Taliansko chce 125 z nich modernizovať a ponechať v službe do roku 2035. Nové Leopardy 2 ich doplnia a postupne nahradia.

Ďalšie Gepardy prídu okl'ukou

Samohybné protiletadlové komplety Gepard sa na Ukrajine veľmi osvedčili. Dostať ich na bojisko však nie je také

jednoduché. Použiteľných vozidiel je k dispozícii málo. Cestu si však nájdu. Prvé tri kusy Gepardov dostala Ukrajina v júli minulého roka. Dosiaľ ich dostala takmer 40. V máji Nemecko sľúbilo dodať ďalších 15 kusov. Do konca roka by však Ukrajina mala dostať ešte ďalších 30 Gepardov. Tie by mali netradične doraziť z USA. Spojené štáty totiž nielen dodávajú zbrane a vojenskú techniku vlastnej výroby, ale aktívne zháňajú po celom svete stroje, na ktoré sú ukrajinskí vojaci zvyknutí. Pôvod Gepardov, ktoré Ukrajina od USA dostane, nebol upresnený, v máji však Spojené štáty kúpili istý počet strojov v Jordánsku. Gepardy sa podieľali na väčšine zostrelených samovražedných dronov Šahid-136. Využívajú na to dvojicu kanónov kalibru 35 mm, ktoré sú presne zameriavané radarom.

Rakúsko a Švajčiarsko sa chcú pripojiť

Rakúsko i Švajčiarsko sa chcú pripojiť k európskemu systému protivzdušnej obrany European Sky Shield Initiative (ESSI). Obe krajiny sú pritom neutrálne a Švajčiarsko nie je ani členom EÚ. Iniciatívu ESSI spustilo Nemecko v auguste 2022 v dôsledku ruskej invázie na Ukrajinu. V existujúcom ochrannom dáždniku NATO v Európe sú totiž medzery pri obrane proti balistickým raketám, dronom a strelám s plochou dráhou letu. Deklaráciu ESSI podpísalo v októbri 2022 pätnásť európskych krajín – Belgicko, Bulharsko, Česko, Estónsko, Fínsko, Holandsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Nemecko, Nórsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko a Veľká Británia. Neskôr oznámili svoj záujem pripojiť sa aj Dánsko a Švédsko. Členské štáty chcú spoločným nákupom prostriedkov PVO pokryť čo najväčšie územie. Má ísť o systémy IRIS-T, MIM-104 Patriot a Arrow 3. Pre systémy IRIS-T určené pre ESSI už nemecká firma Hensoldt AG vyrába 30 radarov TRML-4D.

Izraelský systém pre Challenger 3

Britská vláda kúpi na testovanie niekoľko izraelských systémov aktívnej obrany vozidiel Trophy. Cieľom testov je demonštrovať integráciu systému do pripravovaného tanku Challenger 3. Ten má vstúpiť do služby v roku 2027 a vznikne konverziou tankov Challenger 2, ktoré dostanú nové veže. Challenger 3 bude mať nový 120 mm kanón s hladkou hlavňou a bude tak plne kompatibilný s tankami Abrams či Leopard 2. Doteraz mal Challenger 2 hlavňu s vývrtom a potreboval odlišnú muníciu. Systémy aktívnej obrany, ako je izraelský Trophy, sa stávajú nevyhnutnou súčasťou výbavy tankov štvrtej generácie. Sú schopné samostatne zachytiť blížiaci sa projektíl (raketu alebo RPG) a zničiť ho „brokovnicovým“ výstrelom volfrámových guľôčok.

Dostane Ukrajina rakety s dosahom 300 km?

VUSA sa v lete čoraz viac skloňovalo možné dodanie rakiet ATACMS na Ukrajinu. Znamenalo by to výrazné zvýšenie ukrajinských schopností zasahovať logistické uzly v ruskom tyle. Doteraz na to úspešne používajú raketomety HIMARS, no ich strely kalibru 227 mm majú dosah iba 80 km. Rakety ATACMS by sa tiež odpaľovali z raketometov HIMARS, no namiesto šiestich by bolo možné použiť iba jednu. Majú totiž kaliber 610 mm. V prípade pásových raketometov M270 možno odpáliť dve naraz. Dosah je až 300 km a presnosť na túto vzdialenosť je s odchýlkou jedného metra. Rozdiel je aj v hmotnosti hlavice – ATACMS nesie 268 kg výbuštiny, bežná raketa systému HIMARS má 90 kg hlavice.

Prvý veliteľ mierovej misie UNPROFOR genpor. Satish Nambiar po tom, ako udelil medaily za službu v misii čs. štábnym dôstojníkom mjr. Petrovi Leskovskému, pplk. Miloslavovi Naďovi, mjr. Milanovi Kramárikovi a kpt. Václavovi Řídkošilovi

Prv ako prví

Zvykneme hovoriť, že prvou slovenskou jednotkou vyslanou do mierových misií bol v máji 1993 náš ženijný prápor, no ešte prv boli slovenskí vojaci, ktorí si na Balkáne hneď 1. januára 1993 prešli na rukávoch uniforiem „domovenky“ z Československa na Slovensko. Možno si o to intenzívnejšie 22. septembra pripomenú Deň ozbrojených síl.

Jedným z nich bol vtedy podplukovník Miloslav Naď. Na Balkán vycestoval ešte v československej skupine. „V piatok 13. marca 1992 nás odlietalo prvých desať. Z nich siedmi štábni dôstojníci pod mojim vedením v pozícii staršieho národného predstaviteľa. Predurčení sme boli pre práve sa tvoriaci hlavný štáb UNPROFOR v Sarajeve. Ďalší traja kolegovia boli vyčlenení pre veliteľstvo sektoru Juh v Knine, kde o čosi neskôr presunuli československý peší prápor. Ten sa vtedy ešte iba pripravoval v Českom Krumlove v počte 500 vojakov. Z nich bolo približne 120 Slovákov. No čo bolo prekvapivé, z našej prvej desiatky bolo Slovákov až osem. Boli sme však federalisti a tejto nezvyklej národnostnej disparite nikto neprisoval najmenší význam. Už vôbec nám ani nenapadlo, že po ročnom vyslaní sa budeme vracieť do dvoch novovzniknutých krajín a samostatných armád.“

Žilina, Praha, Sarajevo

Ak nerátame vysielanie vojakov do Dozornej komisie neutrálnych štátov na Kórejský polostrov (1953 – 1993, spolu 600 čs. občanov, z nich asi 110 vojakov zo Slovenska), socialistické Československo sa nikdy nezúčastnilo na mierových operáciách OSN. Na rozdiel,

trebárs, od Poľska. Púštny štít a Púštna búrka v Iraku v roku 1990 – 1991 tiež neboli operáciami OSN, ale boli operáciami koalíčnými. No keď Bezpečnostná rada OSN zriadila 21. 2. 1992 misiu UNPROFOR (teda nie 27. 11. 1991, ako sa bežne uvádza), našich dôstojníkov do nej odvelili o to rýchlejšie. „Ani som nestihol odovzdať ženijný prápor v Žiline, ktorý som prevzal iba v októbri 1991 po svojom návrate z operácie Púštna búrka. Federálne zhromaždenie ako koncový schvaľovateľ vyslovilo súhlas s účasťou čs. vojakov 11. 3. 1992. „V ten istý deň poobede prišiel ďalekopisom rozkaz, aby som sa na druhý deň hlásil v Prahe. S tým, že 13. 3. odlietam na

plnenie úloh v hlavnom štábe mierovej misie UNPROFOR v Sarajeve.“

Nočná mora rozdeľovania

„Naša desiatka sa stretla až na letisku, kde som sa zvitál aj s dvomi spolubojníkmi z Púštnej búrky. Ale ani pred odletom mi nikto z vtedajšieho ministerstva obrany nebol schopný vysvetliť, akú funkciu budem v Sarajeve zastávať. Skratka SNR znamenala Senior National Representative, čiže starší národný predstaviteľ. Spomedzi kolegov som mal najvyššiu hodnosť a funkciu.“

Po prilete do Belehradu pokračovali autobusom do Sarajeva a pri pohľade z autobusu nič nenasvedčovalo, že

Prvé „stmeľovacie“ stretnutie HQ UNPROFOR v marci 1992 po príchode do Sarajeva. Kenskému majorovi v popredí sa stratila cestou batožina s uniformou, pplk. M. Naď vyzadu s dvoma desiatničkami švédskej štábnej rotý

v Bosne bude o tri týždne zúriť občianska vojna. Po príchode do Sarajeva pplk. Nađovi náčelník štábu UNPROFOR kanadský brigádny generál Lewis McKenzie oznámil, že má prevziať funkciu Force Welfare Officer. A že najbližší piatok má zorganizovať „Happy hour“ na stmenenie celého štábu...

„Na rozdelenie Československa a jeho armády sme v zahraničí čakali už od konca leta 1992. Pokyny však stále neprichádzali. To vyvolávalo dohady nielen medzi nami, ale aj v politickom vedení misie UNPROFOR, ktoré predstavoval hlavný vyjednávač Cedric Thornberry. Nebolo možné nevímať hrozbu nočnej mory, ktorou bol nedávny krvavý rozpad federálnej juhoslovanskej armády.“

Miloslav Nađ pokračuje, že ministrom obrany spoločného štátu bol síce až do záveru roka 1992 Slovák Imrich Andrejčák, ale minimálne v UNPROFOR-e česká strana vtedy už plnila de facto iba to, čo schválil posledný náčelník generálneho štábu generál Karel Pezl, ktorý bol aj prvým náčelníkom GŠ Armády Českej republiky. „Táto dvojkoľajnosť generovala aj dve rôzne predstavy, čo bude po 1. 1. 1993. Prvotná predstava českej strany bolo rozdelenie natvrdo k 1. 1. 1993. Predstava slovenskej strany stále neprichádzala. Na poradách som C. Thornberrymu nebol schopný zodpovedať jeho otázky týkajúce sa modality slovenského pôsobenia po rozdelení. Intuitívne som teda kontaktoval známych na Veliteľstve Východného vojenského okruhu v Trenčíne. No ani tam nikto nič nevedel. Dozvedel som sa však, že zásadné otázky budúceho usporiadania armády v tejto etape de facto rieši vojenský poradca predsedu vlády SR Vladimíra Mečiara pplk. Bohumír Gerinec. Ten bol zároveň riaditeľom Vojenskej kancelárie Úradu vlády SR.“

Hrozba vákuového stavu

Keďže žiadne slovenské predstavy stále neprichádzali, pplk. Nađ si v treťom týždni októbra zariadil čerpanie predĺženého víkendu na Slovensku a s pplk. Gerinom si dohodovil v Bratislave stretnutie. „Dnes sa to zdá neuveriteľné, ale keď som sa ho spýtal, čo bude s nami v UNPROFOR-e po rozdelení, tak mi povedal, že predseda vlády Mečiar mu osobne povedal, že sa s predsedom vlády ČR Václavom Klausom dohodne na spoločnej armáde. Takže aj misie v zahraničí budú spoločné.“

Netrvalo ani mesiac a myšlienka spoločnej či konfederácie armády bola na dobro mŕtva a vláda SR vymenovala pplk. Gerinca 17. 11. 1992 za splnomocnenca na vytvorenie Ministerstva obrany SR a tak hneď začal aj s delením armády. Väčšina zahraničných misií vrátane UNPROFOR pripadla českej strane, ktorá bola na ne pripravená. Konečne aj OSN

oficiálne informovali o rozdelení krajiny. No až 10. decembra 1992. „Bolo to už vtedy, keď samotná organizácia a aj diplomatické misie jej členských štátov prechádzali do zvyčajného útlmu pred koncoročnými sviatkami. Navyše, UNPROFOR HQ o rozdelení krajiny informoval Sekretariát OSN až večer 15. 12. 1992. Bolo pritom zrejme, že ak sa štát rozdelí k 1. 1. 1993, oba nástupnícke štáty budú musieť čakať nejaký čas na prijatie do OSN. To znamená, že v misii OSN budú slúžiť armády štátov, ktoré nie sú jej členmi. Takéto právne vákuum OSN za celú históriu svojich mierových operácií dovtedy neriešila! Precedens neexistoval. Thornberry nás nepotešil, lebo ako príklad uviedol Slovinsko, s ktorým si nás vtedy notoricky takmer všetci mylili, a ktoré síce vyhlásilo nezávislosť 25. 6. 1991 so súhlasom zvyšku Juho-slávie, ale na členstvo v OSN však muselo čakať takmer celý rok.“

Papierová rota

Cedric Thornberry, ktorý zodpovedal nielen za politickú, ale aj za právnu stránku misie, zvolal na druhý deň poradu, ktorá mala s predstihom riešiť politické a právne modalities existencie spoločnej jednotky Česko-Slovenska, ktoré malo o pár dní zaniknúť. „Informoval som, že obe strany sa dohodli, že k 1. 1. 1993 bude spoločný prapor reorganizovaný na dve rotý Armády Českej republiky a jednu rotu Armády Slovenskej republiky. Tá slovenská mala skončiť pôsobenie v misii na základe spoločnej dohody k 30. 4. 1993. Zamýšľal som však, že táto reorganizácia bude fiktívna. V skutočnosti slovenská rota, 90 vojakov, ktorí sa z celkového počtu 120 Slovákov rozhodli pre službu v Armáde SR, existovala iba na papieri. Na zachovanie bojaskopnosti zostali všetci vojaci na svojich miestach vo svojich pôvodných rotách. To sa čoskoro ukázalo ako mimoriadne rozumné.“

Krst ohňom a ženisti

Vznik nového slovenského a českého štátu sme oslavovali v rámci novoročného

ho stretnutia celého veliteľstva UNPROFOR. „Veliteľ generál Nambiar spomenul úspechy, ktoré UNPROFOR v minulom roku dosiahol, juhoslovanská armáda sa v lete stiahla z Chorvátk a vojenskú techniku a muníciu, ktorú zanechala etnickým Srbom na obranu, sa podarilo umiestniť do skladov pod kontrolu mierovej misie. Nakoniec obe naše krajiny prijali do OSN naraz v ten istý deň 19. 1. 1993. Bol najvyšší čas. Už dva dni nato zvládala stále spoločná jednotka v sektore Juh prvý skutočný krst ohňom. Armáda Chorvátska vtedy začala svoju prvú veľkú ofenzívu pod názvom operácia Gugar, ktorá sa dnes častejšie nazýva operácia Maslenica. Všetky naše mierotvorné výsledky, na ktoré sme si pripíjali na spomenutom novoročnom stretnutí, boli v prachu. No práve boje o Maslenicu a okolie a nasledujúce rokovania o obnovení spojenia medzi severným a južným Chorvátskom o potrebe ženijnej spôsobilosti mali implikácie nielen na zatiaľ spoločnú československú jednotku v misii UNPROFOR. Tá po prvýkrát pod chorvátskou delostreleckou a mínometnou paľbou preukázala mimoriadne hrdinstvo, keď o. i. pod velením súčasného prezidenta ČR Petra Pavla evakovala zo základne Karin Plaža francúzskych vojakov. No mala vplyv aj na účasť v tejto misii formou ženijného praporu.“

Dnes už plukovník v. v. Miloslav Nađ sa vtedy snažil presvedčiť ostatných siedmich slovenských dôstojníkov z veliteľstva UNPROFOR a sektoru Juh, aby vo februári 1993 nerotovali domov. S hlavným ženistom UNPROFOR-u kanadským plukovníkom Davidom Harriesom pplk. Nađ totiž inicioval návrh pre slovenskú armádu. Nápad vyslať do misie na jar 1993 ženijný a nie peší prapor sa ujal. Bolo ich treba na ženijné štábné funkcie na veliteľstve a v sektoroch. Popri ňom však ostali len dvaja. Prešli na ženijné oddelenie. Napokon sa naši ženisti pôsobiaci v rokoch 1993 – 1998 v misiách UNPROFOR a UNTAES stali legendou.

Pavol Vitko • Foto: archív M. N.

Špeciáli cvičili na Záhorí

Operátori 5. pluku špeciálneho určenia sa vo výcvikovom priestore na Záhorí zdokonaľovali v streľbe z podporných zbraní. Precvičili si navádzanie streľby i jej korekciu a v zložitých terénnych podmienkach sa zdokonaľovali v efektívnom odstraňovaní porúch na jednotlivých zbraňových systémoch. Jedným z nich bol aj Carl Gustaf M4 – jedna z najmodernejších protitankových zbraní, ktorú majú OS SR vo výzbroji od roku 2017.

Combat Swimmer 2023

Katedra telesnej výchovy a športu AOS pod záštitou Centra vzdelávania zorganizovala a odborne viedla kurz vojensko-praktického plávania Combat Swimmer. Absolvovalo ho 14 príslušníkov OS SR. Dvanásť z nich si odniesli osvedčenie o získaní triednosti v oblasti výcviku vojensko-praktického plávania na stupeň cvičiteľ a dvaja osvedčenie inštruktorov. Kurz bol zameraný na zdokonaľovanie základných plaveckých štýlov, combat plávania, záchrany topiaceho, plávania v odeve, taktickej výstroji a so zbraňou. Účastníci sa zdokonaľovali aj v ovládaní bezmotorových plavidiel, plávaní v silnom prúde a vedení taktickej činnosti na vodnej hladine pri zníženej viditeľnosti. Vyvrcholením kurzu bol nácvik taktickej činnosti v otvorenej vode v nočných hodinách.

Výcvik budúcich pilotov

Kadeti Technickej univerzity Košice, budúci piloti, absolvovali výcvik v horskom teréne. Začal sa zdravotnou prípravou a presunom na bicykloch približne 50 km kopcovitým terénom. Nasledujúci deň precvičovali ovládanie plavidla, pomoc vysilenému plavcovi s použitím improvizovaných plavidiel a záchratu topiaceho sa. V Liptovskom Mikuláši si vyskúšali rafting a pokračovali presunom na bicykloch okolo Liptovskej Mary. Oboznámili sa so zakladaním a udržiavaním ohňa, získavaním vody a potravy, využitím liečivých rastlín, budovaním prístreškov a prípravou improvizovaného nocľahu v teréne. Zúčastnili sa na nočnom presune v neznámom teréne s prekonávaním prekážok.

■ V Základni výcviku a mobilizačného doplnovania Martin sa začal prvý výcvik vojenskej autoškoly na získanie vodičského oprávnenia skupiny B. Rezort obrany tak obnovil spôsobilosť, ktorú Ozbrojené sily SR stratili v roku 2003. Do výcviku, ktorý sa skončil 25. augusta, nastúpila prvá desiatka profesionálnych vojakov. Teoretická časť sa konala v zrekonštruovaných učebniach martinskej základne, praktická časť na verejných komunikáciách posádky Martin. Základňa chce pripravovať záujemcov aj na vodičské oprávnenia ostatných skupín.

■ Vojenská polícia z odboru krízového manažmentu, výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek sa postarali o nezabudnuteľný zážitok pre deti z Detského domova v Kráľovej Lehote v podobe tábora s vojenskou tematikou. Deti navštívili Centrum výcviku a kynológie Vojenskej polície vo Vlkanovej, Centrum výcviku Lešť, Vojenské športové centrum Dukla v Banskej Bystrici a Nízke Tatry, kde si na vlastnej koži vyskúšali všetky nadobudnuté zručnosti.

■ 10. augusta sa pod záštitou 13. mechanizovaného práporu v Leviciach v spolupráci so Združením vojenských dôchodcov Levice a obcami Bátovce, Pukanec, Devičany, Drženice a Žembovice uskutočnilo podujatie Denný tábor Susedia. Pre deti bol pripravený bohatý program plný zaujímavých aktivít, počas ktorých mali možnosť oboznámiť sa s vojenskou technikou, výstrojom a výzbrojou. Otestovať sa mohli na prekážkovej dráhe, vyskúšali si streľbu zo vzduchovky, absolvovali okružnú jazdu na bojovom vozidle pechoty. Deň zakončili spoločným obedom a statickými ukážkami zbraní v priestoroch 13. mechanizovaného práporu v Leviciach.

■ V Pustých Úľanoch sa s príspevom príslušníkov 91. ženijného pluku Sereď uskutočnil Detský olympijský deň.

■ Pod záštitou veliteľa 51. krídla Prešov plukovníka Štefana Okoša sa v priestoroch leteckej základne konal letný tábor pre deti príslušníkov krídla. Na deti čakal bohatý program, ktorý sa začal ukážkou techniky vojenských policajtov a exkurziou v Hasičskom a záchrannom zbore Prešov. Najväčšou atrakciou bola ukážka pilotáže vrtníka UH-60 M, hasenia pomocou bambi vaku, zásahu Leteckej pátracej záchrannej služby, zlaňovanie a preprava zraneného v podvese na Mi-17M.

■ Príslušníci hĺbkového prieskumu prešovského 65. prieskumného práporu si v zastavaných priestoroch v Centre výcviku Lešť rozšírili schopnosti v boji. Tímy a skupiny absolvovali špecifické cvičenia na strelnici, precvičovali postupy a taktiku v rámci boja aj presunu v zastavaných priestoroch. Získané vedomosti a zručnosti preukázali pri riešení modelových situácií.

■ Riaditeľ Vojenskej polície plk. Valentín Cebo sa 31. júla rozlúčil s dlhoročným riaditeľom Odboru policajného výkonu Bratislava pplk. Štefanom Masarykom. Za príkladný a zodpovedný výkon štátnej služby mu udelil medailu Vojenskej polície 1. stupňa. Zároveň predstavil nového riaditeľa odboru mjr. Ela Hubača.

■ Letné telovýchovné sústredenie kadetov AOS sa pod vedením učiteľov katedry telesnej výchovy a športu uskutočnilo v dvoch turnusoch. Zo 69 kadetov 4. ročníka dokončilo sústredenie v celom rozsahu 54, ktorí absolvovali viac ako 25 km vysokohorský a taktický presun s prevýšením 1 500 m, odplávali v Liptovskej Mare 2 km a vykonali presun 7 km na plavidlách. Účastníci kurzu sa popasovali aj s divokou vodou na kanáli vodného slalomu v Liptovskom Mikuláši. Naučili sa improvizovane založiť oheň, urobiť prístrešok, nosidlá a zopakovali si základy prvej pomoci. Počas druhého turnusu sa ku kadetom pridali príslušníci US Army 432nd Civil Affairs.

Rotné taktické cvičenie MN BG SVK

V Centre výcviku Lešň sa v posledný júlový týždeň uskutočnilo prvé cvičenie na úrovni rota 3. rotácie Mnohonárodného úlohového zoskupenia NATO na Slovensku (MN BG SVK).

Zoskupenie pozostáva z príslušníkov ozbrojených síl Českej republiky, Nemecka, Spojených štátov, Slovinska a Slovenska. Do cvičenia sa zapojili tri manévrové rotý (mechanizovaná, tanková, ľahká motorizovaná), ako aj česká mínometná batéria, ktorej súčasťou je aj slovenská mínometná čata. Námetom cvičenia bolo vedenie obranných operácií so zameraním na testovanie štandardných operačných postupov nastavených v mnohonárodnom prápore, ale aj základné taktické činnosti roty pri obrane a vedení boja na zdržanie. Precvičované taktické činnosti boli zamerané aj na reakciu proti útoku zbrani hromadného ničenia. Súčasťou bol tiež výcvik s bezpilotnými prostriedkami vedenia nepriamej paľby, ako aj uvoľňovania vozidiel vlastnými prostriedkami. Jednotky preukázali flexibilitu, pripravenosť viesť obranný boj a schopnosť reagovať na meniacu sa situáciu. Na cvičení participovala bojová technika zúčastnených jednotiek ako nemecké tanky Leopard 2A6, české bojové vozidlá pechoty BVP-2, slovinské kolesové obrnené vozidlá Valuk a americké HMMWV. Nechýbali ani nemecké vyslobodzovacie tanky Büffel, obrnené transportné vozidlá GTK Boxer a mnoho ďalšej podpornej techniky. Spolu s rotným taktickým cvičením sa uskutočnilo aj cvičenie štábu mnohonárodného prápore.

Text a foto: AČR

Medaila Za službu v mierových pozorovateľských misiách

Rezortné vyznamenanie Medaila Za službu v pozorovateľských misiách bola zriadená v roku 2002 a taktiež sa udeľuje od uvedenia roka. Vojenské vyznamenanie má šesť stupňov a možno ho udeliť profesionálnemu vojakovi, ktorý bol vyslaný mimo územia Slovenskej republiky na účely mierovej pozorovateľskej misie, za obetavé plnenie úloh alebo za záslužný čin v priebehu mierovej pozorovateľskej misie, po skončení vyslania mimo územia Slovenskej republiky, ako aj v súvislosti so zdravotným stavom profesionálneho vojaka, ktorý mu neumožňuje ďalej plniť úlohy mimo územie Slovenskej republiky, a to po prvom vyslaní I. stupňa, po druhom vyslaní II. stupňa, treťom a ďalšom vyslaní III. až VI. stupňa.

Medailu za službu v pozorovateľských misiách udeľuje minister obrany Slovenskej republiky.

Popis vyznamenania: Vojenská medaila má kruhový tvar, je dvojstranná, má šesť stupňov.

• Averz – na averze je v strede zemegúfa, ktorá je ovenčená po jej stranách dvomi lipovými ratolesťami a nad ňou v hornej

(udeľuje sa od roku 2002)

časti je umiestnená holubica symbolizujúca posla mieru. Po obvode medaily je v kruhovitom majuskulným písmom uvedené ZA SLUŽBU V MIEROVÝCH POZOROVATEĽSKÝCH MISIÁCH.

• Reverz – umiestnený znak Ozbrojených síl SR a v kruhovitom majuskulným písmom – MINISTER OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY.

• Medaila má priemer 36 mm a je z bieleho kovu upraveného patinou.

• Stuha široká 38 mm je modrej farby. Na ľavom okraji stuhy sú biele, modré a červené pruhy. Šírka pruhov je 29 – 3 – 3 – 3 mm. Jednotlivé stupne vyznamenania sú vyjadrené na stuhe kovovými kruhovými štítkami s rímskymi číslicami I – VI.

• Stužka – zodpovedá stuhe s rovnakým počtom pruhov. Jednotlivé stupne sú rovnako označené, ako na stuhe v strede, kovovým kruhovým štítkom.

Autorom medaily je Peter Zelizňák.

Dr. Imrich Purdek, PhD.

Vojenský historický ústav

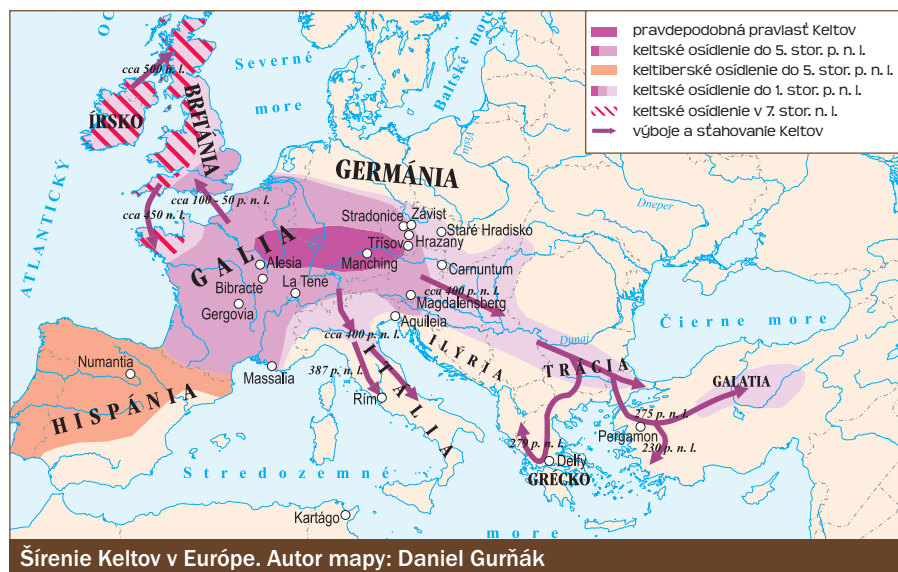

Rozpráváním o dávných Keltoch začíname nový seriál venovaný bojovníkom a vojakom v minulosti našej vlasti. V chronologickom slede od najstarších čias v ňom postupne priblížime históriu bojovej zložky starých národov, ktoré ešte pred príchodom našich predkov obývali územie strednej Európy a osobitne územie Slovenska; a následne príslušníkov jednotlivých druhov vojsk a armád, ktoré v období stredoveku a novoveku až po súčasnosť spoluvytvárali naše vojenské dejiny. Každá téma bude zameraná na hlavné črty i špecifiká, organizáciu a spôsob boja (čiže strategicko-taktické prvky), ako aj výzbroj a výstroj či rovnosť jednotlivých bojovníkov a vojakov.

Bojovníci a vojaci našej minulosti

Ako vojenčili Kelti

Kelti či Galovia, ako ich nazývali Rimania, pôvodne obývali rozsiahle územia západnej i strednej Európy a postupne prenikli aj na Pyrenejský polostrov a do severnej i strednej Itálie.

Roku 387 pred n. l. ohrozili a vyplienili Rím. Cez Balkán sa dostali do Grécka, kde roku 279 pred n. l. obliehali posvätné grécke mesto Delphi, a napokon expandovali až do Malej Ázie, kde osídlili rozľahlé územie pomenované Galatia, podľa názvu keltského kmeňa Galatov. Tento ich posun súvisel s veľkými zmenami vo vtedajšej keltskej spoločnosti.

Kelti sa členili na viacero väčších kmeňových skupín. Na čele kmeňov stáli náčelníci, ktorí vládli za pomoci ozbrojenej družiny, ktorej členovia patrili medzi bojovnícku elitu. Mnohé z keltských kmeňov podrobne opísal napríklad Gaius Iulius Caesar, ktorý mal najväčší podiel na podmanení Galov (Kelto v) západnej Európe. Hoci Caesarove zápisky i správy ďalších autorov opisujú spoločnosť, vojenské zvyklosti, mravy a kultúru Kelto žijúcich v západnej Európe, v mnohom sú nepochybne príznačné aj pre keltské kmene sídliaace na strednom Dunaji.

Vojenské sily Kelto v pozostávali predovšetkým z pechoty, v menšej miere aj z jazdcov a bojových dvojkoľosových vozov. Pôvodná taktika boja bola jedno-

duchá; Kelti čelne zaútočili so všetkými silami na protivníka a pritom sa mu snažili nahnať strach krikom a ohlušujúcim hlukom z rohov a trúb. Ak sa nevydaril prvý útok, zaútočili znova a urputne bojovali až kým nepadli.

Prienik do Karpatskej kotliny

Kelti prvýkrát prenikli do Karpatskej kotliny okolo roku 400 pred n. l. a potom neskôr vo viacerých kolonizačných vlnách. Keltské osady sa koncentrovali v ohybe Dunaja, v povodí dolných tokov Ipľa, Hronu, Žitavy a Nitry. Pôvodné obyvateľstvo sa na tomto území dostalo pod keltskú nadvládu.

Keltské strieborné mince, ktoré sa razili v 1. storočí pred n. l. v oppide na území dnešnej Bratislavy

Z hľadiska našich dejín boli spomedzi Kelto v najdôležitejší Bóji (Bójovia), ktorí sídlili v centre dnešných Čiech (podľa nich dostalo toto územie i svoje historické pomenovanie Boiohaemum či Bohemia), ako aj na juhozápadnom Slovensku a priľahlých územiach. Z keltského spoločenstva sa na Slovensku spomínajú ďalej Kotíni, žijúci na strednom Slovensku, kde sa podľa antických autorov venovali predovšetkým získavaniu a spracováaniu železných rúd.

V 2. storočí pred n. l. dosiahlo keltské osídlenie na Slovensku najväčší rozsah. Vznikli veľké strediská správneho a výrobného-obchodného charakteru – oppidá. Najvýznamnejšie oppidum sa nachádzalo na území dnešnej Bratislavy. Bolo politickým, administratívnym a hospodárskym centrom širšieho regiónu. Na to ho predurčovala výhodná poloha na dunajskom brode, kde sa križovali významné staroveké cesty. Bratislavské oppidum sa rozprestieralo na celej plošine hradného vrchu a jeho južných a východných svahoch. Jadro oppida s uličnou zástavbou, výrobnými dielnami vrátane mincovne zaberalo zhruba plochu dnešného historického jadra Bratislavy.

Kelti z kmeňa Bójo v 1. storočí pred n. l. na území dnešného Slovenska razili mince, na ktorých sa najčastejšie vyskytuje nápis či meno BIATEC. Okrem toho poznáme ďalších 14 pomenovaní, pravdepodobne keltských vládcov. Ktoré z nich patria skutočným panovníkom, však presne nevieme a asi sa ani nikdy nedozvieme.

Svedectvá súčasníkov

Kelti boli predovšetkým bojovníci, čo si všimli už ich súčasníci. Grécky historik Polybios v 2. stor. pred n. l. zaznamenal, že výzor Kelto v a hluk, ktorý spôsobovali, desil nepriateľov. Trúbili a robili taký hurhaj, že aj celé okolie znásobovalo túto ozvenu. Čelne a za zvukov nespočetných hrkálak a zvončekov útočili aj

keltské vozy. Ďalej uviedol, že daktori boli oblečení v kroji, iní zasa „boli úplne nahí, svetlé vlasy mali vyčesané dohora, na krku mali zlaté kruhy a náhrdelníky, zvierali zbrane a kryli sa štítmí.“

Grécky dejepisec Diodóros Sicílsky, žijúci v 1. storočí pred n. l., opísal Kelto, ich bojové zvyky a zbrane takto: „Na výpravách i v boji sa zvyknú voziť na vozoch s dvojzáprahom, na ktorom sa vezie vozataj i bojovník: v boji na koni napádajú nepriateľa oštepom, nato siahajú po meči. Sú medzi nimi aj takí, ktorí dokonca pohrdajú smrťou, takže v boji útočia len nahí a opásaní bedrovými zásterkami. Sprewádzajú ich nižšie postavení pomocníci, vyberaní z nemajetných, ktorí plnia úlohu vozatajov a pomocníkov v boji.“

Boj zvyknú začínať v usporiadanom šiku, vyzývajú najlepšieho z nepriateľov na osobný súboj, hroziac zbraňami, aby zastrašili nepriateľa. Ak niekto z opačnej strany vybehne k súboju, ospevujú udatné činy predkov, chvastajú sa svojou statočnosťou, svojich súperov urážajú a ponižujú, a napokon všetku ich sebadôveru podlamujú slovami.“

Odrezané hlavy

Diodóros zaznamenal aj desivý a zastrašujúci keltský zvyk, že „odrezané hlavy nepriateľov priväzujú k šíjam koní a skravenú zbroj nepriateľov dávajú nosiť otrokom ako triumf, sami spievajú víťazné hymny. Tie (hlavy) ako podiel na koristi pripievajú nad vchod do svojich príbytkov, ako keby zabili divoké zvieratá. Hlavy najvznešenejších nepriateľov potreté cédrovým olejom starostlivo ukladajú v skrinkách, chvália sa nimi pred hosťami, a aj keby im ponúkali za tieto hlavy veľké peniaze, neprijali by ich, nech by to bol ktokoľvek.“

Keltskí bojovníci išli do boja často vyzlečení do pol pása alebo aj nahí. Chránili sa spravidla štítom a prilbou.

Ďalej opísal aj keltskú zbroj: „Ako výzbroj majú štít, ktorý je dlhý ako ľudská postava a vyzdobený rôznymi ozdobami. Niektorí majú radšej kovové ozdoby v podobe zvierat, ktoré slúžia jednak na ochranu, jednak ako ozdoba. Kovové prilbice s dlhou vysokou ozdobou, ktorá akoby ich predlžovala, im chránia hlavu. Majú na nich pripevnené jednak rohy, jednak výrazné podoby vtákov či štvornohých zvierat.“

Taktiež používajú na svoj barbarický spôsob trúby, ktoré vydávajú hrozný a v boji zastrašujúci rev. Niektorí majú natiahnuté kovové krúžkové brnenia, iní zasa spoliehajú sa na prirodzenosť, bojujú nahí. Ako meče nosia podlhovasté spathy, ktoré majú pripevnené k pravej ruke železnými alebo medenými retiazkami. Niektorí majú tuniky opášané pozlátenými alebo postriebnými opaskami.

Zjavne ukazujú svoje oštepy, nazývané kopije, ktorých železný hrot sa rovná dĺžke jedného lakťa, s niektorými prídavkami môže byť aj dlhší. Hrot je široký takmer ako dve dlane. Meče nemajú menšie ako iné národy oštepy. Ostrie oštepov je dlhšie ako pri mečoch. Časť z nich sa vyrába rovná, časť je zvlnená,

aby sa telo pri zásahu nielen rozťalo, ale aby sa pri spiatocnom ťahu rana roztvorila a rozstrapkala.“

Na doplnenie Diodórovho opisu možno uviesť, že spatha bol dlhý obojsečný meč, ktorý do výzbroje prevzalo aj starorímske jazdectvo. Keltské meče z archeologických nálezísk na Slovensku sú dlhé od 70 do 95 cm a zhruba 6 cm široké. Hroty keltských kopijí nájdené napríklad v Chotíne a Detve dosahujú dĺžku zhruba 50 cm, občas však až 66,2 cm.

Keltský odkaz

Dedičstvo Kelto, na Slovensku dodnes pretrvalo napríklad aj v topografii. Podľa jazykovedcov majú názvy riek typu Orava, Moldava, Žitava keltský pôvod, keďže koncovka -ava vyjadrovala v keltčine pojem voda či rieka.

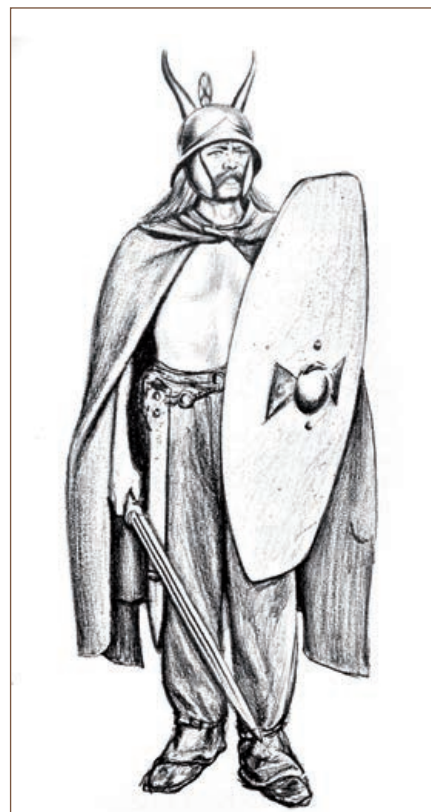
Keltskou civilizáciou vyvrcholil pravek a zároveň sa začala dejinná epocha v strednej Európe. Kelti napriek rozsiahlemu hospodárskemu potenciálu, rozvinutej kultúre a technickému rozvoju neprekročili kmeňový integračný stupeň. Pri zdolávaní tlaku vonkajších nepriateľov keltské kmene v strednej Európe nevytvorili vyšší nadkmeňový politicko-vojenský útvar, a preto ani nedokázali odolať vojenskému náporu svojich susedov. V poslednom polstoročí pred n. l. sa na podmanení, respektíve zničení Kelto, v našom priestore podieľali Dákovia, Germáni a Rimania.

doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.

Vojenský historický ústav

Keltský zámožný bojovník v krúžkovej zbroji s oštepom; autor rekonštrukčnej kresby: Jiří Petráček

Keltský bojovník s mečom a štítom; autor rekonštrukčnej kresby: Jiří Petráček

Škola expertov

Na Slovensku patrí inžinier Milan Tkáč medzi hŕstku tých, ktorí školia a pripravujú expertov z členských krajín Organizácie pre zákaz chemických zbraní OPCW. Teda medzinárodnej organizácie sídliacej v holandskom Haagu, ktorá presadzuje a kontroluje dodržiavanie dohovoru o zákaze chemických zbraní.

Vedúci referent Stacionárneho identifikačného laboratória v Úseku chemických laboratórií 905. centra špecializovanej bojovej podpory Zemianske Kostolany Ing. Milan Tkáč je vo svojej oblasti medzinárodne uznávaným expertom.

V pracovnom odev

odbor analytická chémia. Počas svojej odbornej činnosti získal viacero spôsobilostí v oblasti analýzy a práce s toxickými chemickými látkami (TCHL).

„Ešte na strednej škole bol môj sen robiť analytickú chémiu. Som rád, že sa mi splnil, lebo mám veľmi zaujímavú prácu. Pri nej sa stretávam s ľuďmi z celého sveta. Najmä prostredníctvom Organizácie pre zákaz chemických zbraní,“ hovorí Ing. Tkáč, ktorý viedol ďalší odborný kurz pre spomínanú organizáciu. Podľa neho OPCW najskôr mala u nás výcvik svojich inšpektorov (teda kmeňových zamestnancov), potom prišla ponuka organizovať pre nich nielen výcvik inšpektorov, ale aj tzv. kurz laboratórnych zručností, ktorý je zameraný na analýzu chemikálií súvisiacich so zákonom o zákaze chemických zbraní a výcvik expertov v detekcii a dekontaminácii TCHL v poľných podmienkach. V súčasnosti je Slovensko jediná krajina na svete, ktorá takýto výcvik ponúka.

V priestoroch centra cvičia často chemické jednotky armád NATO. Milan Tkáč sa s kolegami v laboratóriu prioritne venuje medzinárodnému cvičeniu Toxic Valley Moblab, čo je cvičenie vojenských mobilných chemických laboratórií. Účastníkmi cvičenia sú laboratória armád Českej republiky, Slovinska, Nemecka, USA, Poľska a posledný rok tu bolo aj laboratórium z Maďarska. Záujem prejavujú aj ďalšie členské štáty NATO. Naše laboratórium pred niekoľkými rokmi získalo akreditáciu na analýzu TCHL a s nimi súvisiacich zlúčenín. Formálnu stránku akreditácie pravidelne preveruje Slovenská národná akreditačná služba a odborná stránka je obhajovaná úspešnými výsledkami v mimoriadne náročných testoch spôsobilosti organizovaných OPCW.

Špecifické cvičisko

„Naše cvičisko je špecifické v tom, že súčasne okrem reálneho výcviku s TCHL tu máme aj analytické laboratórium. Teda

Milan Tkáč so skupinou expertov OPCW, ktorú vyškolil v máji tohto roku

výcvik s TCHL prebieha nielen v poľných podmienkach, ale aj v laboratóriu. Prínos medzinárodných výcvikov je obojstranný. Učia sa navzájom obe strany, odovzdávajú si získané skúsenosti. Kvalita kurzov postupne narastá. Vidieť to aj pri medzinárodných cvičeniach Toxic Valley a Toxic Lance,“ konštatuje Milan Tkáč a priznáva, že kurzy sú čoraz náročnejšie na odbornú prípravu frekventantov.

V rôznych oblastiach sveta dochádza k útokom prostredníctvom toxických chemických látok. Napríklad keď bol útok na letisku v Malajzii látkou VX, tak dôstojník, ktorý spolupracoval pri riešení následkov útoku, niekoľko mesiacov predtým ukončil práve v Zemianskych Kostolanoch kurz a dokázal zúročiť u nás získané skúsenosti. Inžinier Tkáč a jeho kolegovia pozorne sledovali aj skúsenosti a poznatky z použitia novičoku vo Veľkej Británii. Od inšpektorov OPCW zasa získali poznatky z vyšetrovania útoku sarínom v Sýrii. Týždeň po výbuchu už našli rozkladné produkty sarínu, no stopy sarínu boli potvrdené aj vo zvyškoch munície, či napríklad v tesniacej gume na okne. To zasa inšpiruje prípravu scenárov na ďalšie cvičenia a kurzy.

Jozef Žiak • Foto: pplk. v zál. Peter Sobek

PERSONÁLNY ÚRAD OS SR
v Liptovskom Mikuláši
ODDELENIE VÝCHOVNÝCH A KULTÚRNYCH ČINNOSTÍ

**CELOREZORTNÉ SÚŤAŽNÉ
PREHLIADKY**

FotoAtak 2023
Kategórie: 1. Ozbrojené sily vo fotografii
2. Voľná tvorba

Galéria MIL 2023
Kategórie: 1. Maliarstvo, sochárstvo
2. Úžitkové umenie
3. Detská tvorba

Uzávierka súťažných prehliadok – 3. október 2023
osвета.mil.sk
personal.mil.sk

Fitneska a náčelníčka štábu

Narodila sa v severočeskom Varnsdorfe v rodine profesionálneho vojaka. Rodina sa preto často sťahovala. Najskôr do Liptovského Mikuláša, neskôr do Trenčína a zasa na Liptov. Vtedy ešte Martina Gromová netušila, že sa stane vojačkou aj ona.

Zvolila si Slovenskú poľnohospodársku univerzitu v Nitre, kde vyštudovala odbor záhradníctvo. Začas potom v tejto oblasti pôsobila v Košiciach.

Pri zrode útvaru

„Chvíľu som hľadala prácu v záhradníckom odbore, ale finančné ohodnotenie v tejto sfére bolo minimálne. S nápadom vstúpiť do ozbrojených síl prišla moja mama a priznám sa, že to nebol vôbec zlý nápad,“ hovorí dnes kapitánka Martina Gromová. Začínala v ružomerskej bývalej základni nasaditeľných KIS. Robila na logistike, ale zároveň pôsobila aj ako dôstojníčka pre styk s verejnosťou. „Zistila som, že ma to veľmi zaujíma. Lebo to bola práca s ľuďmi, organizovanie rôznych akcií,“ spomína Martina. Neskôr prešla do Trenčína, do bývalej základne stacionárnych KIS, neskôr na veliteľstvo vojenského zdravotníctva, pracovisko Liptovský Mikuláš. Skúsenosťou z medzinárodného prostredia bolo ročné pôsobenie v mierovej misii UNFICYP na Cypre. Potom prišla nová výzva. Vznikol organizačný prvok praporu logistiky vojenského zdravotníctva v Liptovskom Mikuláši.

„Ponúkli mi prácu náčelníčky štábu v tomto novom subjekte. S radosťou som prijala. Sme mladý a zatiaľ menší kolektív ľudí, ktorí chcú pri zrode nového útvaru niečo dokázať. Takáto práca ma preto baví,“ hovorí. Zaujímavosťou je, že dve najvyššie pozície zastávajú ženy. Veď jej nadriadenou je kapitánka Denisa Porubiaková.

Pozvanie k Arnoldovi

Martina mala k športovaniu vždy blízko. „Som typická žena, stále nespokojná so sebou. Chcela som mať ešte lepšiu postavu,“ približuje svoje rozhodnutie dať sa na bikini fitness. Aktívne sa cvičeniu začala venovať v roku 2016. Žiaľ, prvý tréner ju nedokázal dôkladne pripraviť na súťaže a vhodne motivovať. Chýbali výsledky.

Po návrate z misie si preto nového trénera našla v Prahe. Ten jej vyhovoval viac. Čo ukázali aj výsledky súťaží. „Môjmu predošlému trénerovi sa to nepáčilo a z obavy, že na Slovensku sa nepresadím, som sa rozhodla prejsť do medzinárodného tímu sídliaceho v Prahe a prestúpiť do Svazu kulturistiky a fitness Českej republiky. Po návrate zo zahraničnej misie a prestupe do nového klubu sa mi začalo skutočne dariť a začala som zbierať jednu zlatú medailu za druhou,“ spokojne konštatuje Martina.

Celkovo v tohtoročnej jarnej sezóne v piatich súťažiach s medzinárodným obsadením vybojovala sedem zlatých medailí. Pridala bronzovú na Majstrovstvách Európy v Španielsku (pre Českú republiku), titul absolútnej víťazky v kategórii bikini fitness na Diamond Cupe v Prahe, titul majsterky Českej republiky a dve Pro Card, ktoré sú vstupenkou medzi skutočných profilov. „Mojimi športovými cieľmi v najbližšom období je zabojsť o medailu na majstrovstvách sveta, ktoré sa uskutočnia v novembri v Španielsku. Rada by som si potriasla rukou s Arnoldom Schwarzeneggerom na jeho súťaži a zúčastnila sa na Mr. Olympia, ktorej víťazstvo sa považuje za najprestížnejšiu možnú poctu v profesionálnej kulturistike,“ hovorí o svojich plánoch kapitánka Martina Gromová.

Jozef Žiak • Foto: archív Martiny Gromovej

Triatlonový supertalent

Tento rok vyhrala Margaréta Vráblová päť zo šiestich pretekov juniorského európskeho pohára v triatlone, na ktorých štartovala. Aj vďaka tomu, že je členkou VŠC Dukla, si môže plniť svoje športové sny, reprezentovať Slovensko a pretekať s najlepšími juniorkami z celého sveta.

„**M**ôj otec pretekal v dlhom triatlone. Sledovala som ho už z kočíka, ale vždy ma bavilo šport viac robiť, ako sa naň iba pozerať. Moje prvé preteky, pokiaľ sa to tak dá nazvať, som absolvovala v akvatlone (kombinácia plávania a behu) ako päťročná, práve keď som sa naučila plávať,“ zasmiala sa.

Plávanie, cyklistika, beh

Hlavnou prioritou bol triatlon. Plávala a chodila na atletiku. Ako rodina žijúca športom však aj lyžovali a chodili na turistiku. Pod vedením otca sa začala doma v Novej Dubnici venovať triatlonu v jedenástich. V šestnástich skončila v Portugalsku na juniorských majstrovstvách sveta v triatlone piata v konkurencii aj 19-ročných súperiek. Piata bola tiež na tohtoročnom svetovom šampionáte v Nemecku. „Majstrov-

stvá sveta juniorov sú vo formáte sprint triatlon,“ vysvetľuje. Plávali sme 750 m, cyklistika bola dlhá 20 km a na záver 5 km beh.“

V Turecku na augustových Majstrovstvách Európy sa pretekalo v triatlonevom super šprinte. „Všetky trate boli ešte kratšie, ale pretekanie o to inten-

zívnejšie. Plávalo sa iba 270 metrov, 8 km cyklistiky a 1,7 km behu.“ Tentoraz sa jej však očakávané miesto na stupni víťazom neušlo. „Týždeň pred šampionátom som vyhrala Európsky pohár v Táboře. Bohužiaľ, zrejme z vody som dostala nejakú baktériu. Prišlo vracanie a všetko ďalšie, čo si viete v takej situácii predstaviť. Plus horúčky...“ Najskôr chceli preteky stornovať. Ku koncu týždňa začala postupne naberať sily. V sobotu dokonca postúpila do 30-členného finále s najlepším časom. No v nedeľu, vo vysokých horúčavách, síce dobehla so ctou, ale oslabený organizmus už na medailu nestačil.

Svetové plány

Ešte žiadna juniorská triatlonová pretekárka nemá z európskych pohárov 9 víťazstiev ako ona. Druhá v rebríčku ich získala 5. „Pred dvomi rokmi sa mi vďaka výborným juniorským výsledkom podarilo stať zmluvnou športovkyňou VŠC Dukla, ako aj Teamu Slovakia a juniorského olympijského tímu. Vďaka ich podpore, podpore Slovenskej triatlonovej únie a podpore sponzorov, dokážem finančne zvládať prípravu na celú sezónu a výjazdy na preteky.“ V septembri nastupuje Margaréta do maturitného ročníka na Piaristickom gymnáziu Jozefa Braneckého v Trenčíne. A potom?

„S výberom vysokej školy to bude celkom náročné. Už teraz mám ponuku študovať a športovať na niekoľkých amerických univerzitách. V hre je aj niektorá zo slovenských vysokých škôl. No nechcem robiť školu popri športe,

ale šport popri škole.“ Čo to znamená? „Aj v súčasnosti som viac ako pol roka mimo domova. Napríklad cyklistiku je na Slovensku trénovať celoročne takmer nemožné. Taktiež je veľmi dôležité prísť na preteky aklimatizovaný na teplotu, v ktorej sa preteky budú odhraďovať.“

Na gymnáziu jej umožnili študovať podľa individuálneho plánu, rovnako by chcela v tomto type štúdia pokračovať aj ďalej. „V každom prípade chcem naďalej ostať členkou Dukly a repre-

zentovať Slovensko,“ avizuje talentovaná triatlonistka, ktorú stále trénuje jej otec Jozef a ktorá má v tomto čoraz populárnejšom športe reálnu nádej etablovať sa medzi seniorskou svetovou elitou. No a ak sme na začiatku jej príbehu spomenuli akvatlon, tak v ňom bola už dvakrát juniorská majsterka sveta a raz majsterka Európy. „Aké sú moje triatlonové plány? Každý rok sa posunúť o krok ďalej, užívať si tento krásny šport – a ostať na jeho špičke.“

Pavol Vitko • Foto: archív M. V.

Viktória znamená víťazstvo

Foto: TASR

Reprezentantka Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica a Slovenskej republiky Viktória Forster získala na augustových Svetových univerzitných hrách v čínskom Čcheng-tu zlatú medailu v behu na 100 m prekážok. V histórii univerziád je len tretou slovenskou zlatou medailistkou. V roku 1977 zvíťazil Jozef Plachý na 1 500 m v Sofii a v roku 2013 v Kazani Martin Kučera na 400 m prekážok. Časom 12,72 s prekonala slovenský rekord. Zároveň tak splnila limit na olympiádu do Paríža. Navyše, v hladkom šprinte na 100 metrov získala skvelé striebro. Rodáčka z Hronca, ktorá bola 11-násobná žiacka majsterka Slovenska v biatlone a atletike sa venuje od 13 rokov, je aktuálnou slovenskou rekordérkou na 60, 100 a 100 m cez prekážky. Študuje na Univerzite Konštantína filozofa v Nitre odbor šport a rekreácia. (pv)

DIABOL

ukrytý v detailoch

Hoci mnoho štátov v súčasnosti využíva na aktivity svojich ozbrojených síl dáta z komerčných satelitov, vlády intenzívne budujú aj svoje národné kapacity v oblasti vesmíru. To zahŕňa široké spektrum aktivít od rozvoja ľudského potenciálu, cez budovanie prostriedkov na Zemi (napr. senzory na sledovanie a monitoring vesmíru, tzv. Space Situational Awareness – SSA), až po investovanie do vlastných vojenských satelitov alebo satelitov s dvojitým využitím v spolupráci s priemyslom. V čom sú riziká využívania komerčných satelitov na vojenské účely?

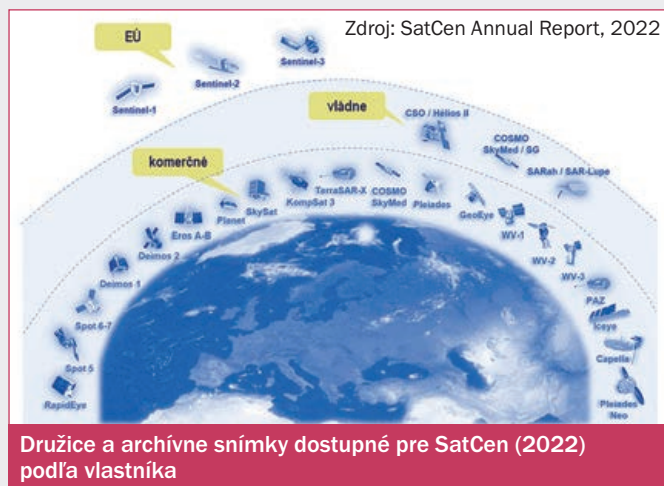
Len medzi rokmi 2008 – 2018 sa počet krajín s aspoň jedným satelitom na obežnej dráhe Zeme zvýšil z 50 na 82. V súčasnosti je vo vesmíre viac ako 5 460 satelitov, z toho 424 je vojenských a 152 má dvojité využitie. Predpokladá sa, že toto číslo bude do roku 2030 päťnásobne vyššie (v porovnaní s rokom 2019, keď bolo na orbite približne 2 000 satelitov) a do roku 2040 sa objem globálneho vesmírneho priemyslu zvýši z 350 mil. USD na 1 – 2,7 bln. USD.

Komerčné satelity na vojenské využitie

Vlády mnohých štátov vrátane USA, Francúzska či ďalších európskych krajín sa okrem vlastných družíc spoliehajú na informácie poskytované komerčnými satelitmi. Hranica medzi vojenskými a civilnými cieľmi vo vesmíre sa tak stane v budúcich konfliktoch čoraz nejasnejšia. Na tomto princípe funguje napríklad aj Satelitné centrum Európskej únie (EU SATCEN), ktoré bolo založené už v roku 1992 a využíva nielen spoločné satelity EÚ Sentinel a vládne družicové systémy, ale vo veľkej miere aj komerčné satelity. Úlohou centra je aj podpora rozhodovacích procesov Európskej únie v oblasti spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP) poskytovaním

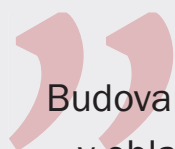
produktov a služieb v oblasti satelitných a leteckých snímok. Příkladom je mapovanie terénu, pohybu osôb, preskupovania vojsk, budovania novej infraštruktúry a ďalšie. Aj slovenský rezort obrany finančne prispieva do fungovania EU SATCEN (za rok 2022 je príspevok 107 380 EUR) a jeho služby využíva.

Cena komerčne poskytovaných snímok sa môže líšiť v závislosti od poskytovateľa, parametrov či počtu snímok a ďalších podmienok uzatvorenej zmluvy. Podľa odhadov AAAS (American Association for the Advancement of Science) z roku 2015 „archívne snímky“ mohli stáť 10 až 30 USD za 1 km², zatiaľ čo cena za nové snímky sa pohybovala medzi 20 až 40 USD za 1 km². V roku 2022 sa cena novej snímky za 1 km² od komerčných poskytovateľov pohybovala od 14 do 100 USD v závislosti od typu senzora a rýchlosti vyhotovenia. Predajcovia často stanovujú minimálnu veľkosť objednávky (napr. 25 km²), takže náklady sa môžu pohybovať od 250 USD za malú oblasť až po niekoľko tisíc dolárov za väčšiu oblasť. Na analýzu satelitných snímok je tiež potrebný špecializovaný softvér, pričom licencie môžu stáť od stoviek až tisícok dolárov ročne. Okrem toho je potrebný vyškolený analytik, ktorý vie, ako ho ovládať. V opačnom prí-

pade je nutné objednávať komerčné snímky v už analyticky spracovanej forme, čo cenu opäť zvyšuje.

Využívanie komerčných satelitných údajov na vojenské účely sa však spája s viacerými potenciálnymi rizikami. Najväčšou nevýhodou je možnosť úplného alebo čiastočného odopretia prístupu k dátam a službám. Význam komerčných satelitov sa ukázal ako rozhodujúci napríklad po ruských útokoch na komunikačnú infraštruktúru na Ukrajine, na čo spoločnosť SpaceX reagovala poskytnutím používateľských terminálov satelitného komunikačného systému Starlink na pokrytie územia krajiny internetovým pripojením. Kanadský satelitný operátor MDA zas poskytol Ukra-

Budovanie národných spôsobilostí v oblasti vesmíru s využitím na vojenské aktivity zásadným spôsobom zvyšuje odolnosť krajiny voči externým hrozbám a zmierňuje závislosti od externých aktérov.

jine satelitné snímky takmer v reálnom čase na sledovanie pohybu vojsk. To dopĺňa vesmírnu podporu vojenských systémov na vládnej úrovni – spravodajské snímky poskytnuté napríklad členskými štátmi Európskej únie.

Súkromné spoločnosti však takýmto spôsobom získavajú významný vplyv na samotný priebeh konfliktov. Ilustrované opäť na príklade Ukrajiny – Elon Musk začiatkom roku 2023 potvrdil, že SpaceX podnikla kroky, ktoré zabráňujú využívaniu Starlink kompatibilne s ukrajinskými dronmi. Ofenzívne využitie tejto technológie totiž spoločnosť na Ukrajinu nikdy neplánovala. Obmedzenie signálu v závislosti od vzdialenosti od frontovej línie tak môže brzdiť protiofenzívu ukrajinskej armády. Iný typ zraniteľnosti spojený s využívaním komerčných satelitných údajov v obrane ukazuje príklad americkej spoločnosti Alphabet, ktorá musela vo svojej aplikácii Google Maps zakázať živé dopravné služby pre Ukrajinu, pretože informácie o dopravných zápchach by mohli byť použité na detekciu civilistov v pohybe, ktorí sa môžu stať cieľmi, a tiež pohybov vojenských jednotiek.

Sivou zónou pritom zostáva otázka ochrany súkromných satelitov. Komerční operátori sa stávajú cieľmi, keď podporujú aktivity jednotlivých vlád a ich rezortov obrany. V tomto kontexte nie je jasné, ako by štáty reagovali na útok na takýto komerčný satelit, či by boli ochotné podniknúť kroky

na jeho obranu a kto by znášal finančné dôsledky za jeho prípadné poškodenie.

Autonómia štátov vo vesmíre

Budovanie národných spôsobilostí v oblasti vesmíru s využitím na vojenské aktivity zásadným spôsobom zvyšuje odolnosť krajiny voči externým hrozbám a zmierňuje závislosti od externých aktérov. Aj viaceré malé štáty podobné Slovenskej republike už takéto satelity majú. Často skloňovaným príkladom je Česká republika, ktorá aktuálne stavia armádnu družicu na diaľkové pozorovanie GOLEM a spustila program tzv. Ambiciózných projektov, pričom jeden z podporovaných projektov, AMBIC (Ambitious Czech Satellites), má za cieľ poskytovať obrazové dáta územia Českej republiky z vesmíru a zaistiť tak nezávislosť Českej republiky od informácií z komerčných satelitov.

Slovenský rezort obrany v súčasnosti nedisponuje vlastnými satelitnými spôsobilosťami. Podľa expertného prieskumu medzi zástupcami štátnej správy, mimovládneho sektora a priemyslu z februára 2023, ktorý vykonal analytický útvar slovenského ministerstva obrany, by pre Slovensko z hľadiska obrany mohlo byť relevantné napríklad satelitné snímkovanie východnej hranice a/alebo bezpečný prístup k takýmto dátam v reálnom čase. Budovanie vlastného vojenského satelitu momentálne pre rezort obrany nie je témou najmä z dôvodu ceny, hoci tá môže byť zásadne odlišná v závislosti od požadovaných parametrov. Príkladom sú nedávne poľské investície do vesmírnych spôsobilostí. Projekt troch nanosatelitov PIAST (Polish Imaging Satellites), ktoré plánuje Poľsko vypustiť do roku 2024 a ktoré budú prevádzkované poľskými ozbrojenými silami, má odhadovanú hodnotu 18 miliónov USD (snímky s rozlíšením asi 5 m). Kontrakt na nákup dvoch pozorovacích satelitov, ktoré poľské ministerstvo obrany v decembri 2022 podpísalo s francúzskou spoločnosťou Airbus (s predpokladaným termínom vypustenia v roku 2027 a rozlíšením 30 cm), má hodnotu 612 miliónov USD. Nákupom získajú poľské ozbrojené sily tiež prístup k zdrojom existujúcej satelitnej konštelácie Pléiades Neo na pozorovanie Zeme. Pre slovenský rezort obrany by mohla byť v budúcnosti vhodnejšou cestou bilaterálna alebo multilaterálna spolupráca s inými štátmi, ktoré dané spôsobilosti aktívne vyvíjajú – napríklad pri budovaní družicových systémov výmenou za vlastné dáta či služby daného systému. Takáto alternatíva je ekonomicky výhodnejšia a vyžaduje si nižšie nároky na ľudské a materiálne zdroje pre oblasť vesmíru, ktoré Slovensko v obrannej doméne musí začať intenzívnejšie rozvíjať.

Barbora Hrozenská
Analytický útvar MO SR

GRANIT
HOTEL

HOTEL GRANIT SMREKOVICA V NOVOM ŠATE

Hotel Granit Smrekovica patrí do siete hotelov GRANIT HOTELS patriacej pod spoločnosť HOREZZA, a. s. Granit na Smrekovici je obľúbený horský hotel na hrebeni Veľkej Fatry, vyhľadávaný rodinami s deťmi, nadšencami turistiky, milovníkmi prírody, cyklistiky a v zimnom období lyžiarmi. V aktuálnom roku vedenie spoločnosti, i vedenie hotela, naplánovalo niekoľko zaujímavostí, ktoré majú prispieť k zatraktívneniu ubytovacích štandardov v rámci chatiek, ktoré sú neodmysliteľnou súčasťou areálu Granit Smrekovica. Okrem nich však prešla modernizáciou i hlavná hotelová budova, ktorej súčasťou je reštaurácia. Tá víta svojich návštevníkov v novom dizajnovom šate.

S cieľom modernizácie chatiek, ktoré stáli rekreanti poznajú vďaka dlhej histórii tohto areálu, chce Smrekovica ponúknuť dizajnové a najmä funkčné ubytovanie hosťom, ktorí sa za rekreáciou vyberú s rodinou či v skupine. Rekonštrukciou a modernizáciou chatiek tak vznikli dve dvojchaty, ktoré si možno rezervovať samostatne, ale aj spolu. Dokopy ponúkajú až 20 nových lôžok (päť lôžok chata, desať lôžok dvojchata). Každá časť chaty sa skladá z obývačky, vybavenej kuchynky, kúpeľne a WC, na prízemí sa nachádza spálňa s manželskou posteľou a na poschodí sa nachádza spálňa s tromi lôžkami. Každá chata má samostatný vchod, ponúka dosta-

tok súkromia a všetko, čo potrebujete pre svoj pobyt. Samozrejmosťou sú i krásne výhľady na okolitú prírodu, ďaleko od ruchu mesta.

Staré chaty, tak ako si ich mnohí pamätajú, sú už minulosťou a vy si už dnes môžete rezervovať pobyt v modernej a útulnej chate na hrebeni Veľkej Fatry, ďaleko od ruchu mesta.

Viac informácií nájdete na www.granithotels.sk/smekovica/sk.

GRANIT
HOTEL

NOVINKA V HOTELI GRANIT TATRANSKÉ ZRUBY

V HOTELOCH GRANIT JE VÍZIOU DOPRIAŤ HOŠŤOM NIELEN KVALITNÉ KÚPEĽNÉ A ZDRAVOTNÉ SLUŽBY, ALE AJ AKTIVITY A ZÁBAVU.

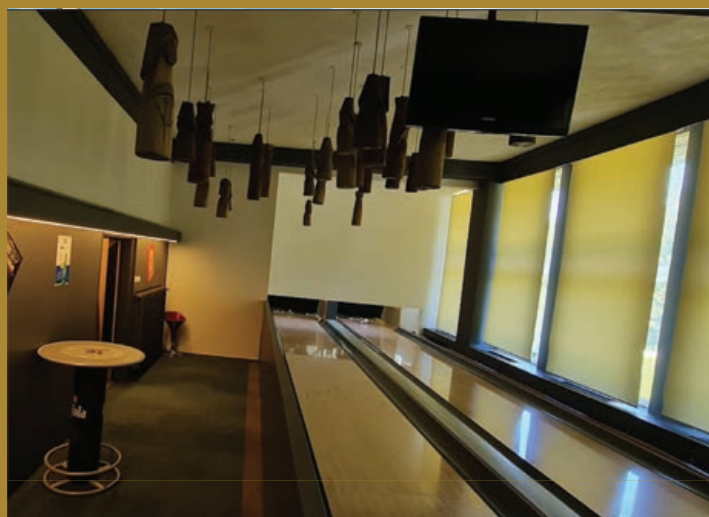
A práve preto je NOVINKOU v Hoteli Granit Tatranské Zruby nový a moderný bowling.

K dispozícii sú dve bowlingové dráhy, otvorené denne od 10:00 do 22:00.

Rezervácia dráh je možná na recepcii hotela.

Viac informácií o Hoteli Granit Tatranské Zruby nájdete na:
<https://granithotels.sk/tatranske-zruby/sk> .

Tatranské Zruby 20002,
062 01 Vysoké Tatry
recepcia.tz@granithotels.sk
+421 52 44 22 75 1

NA
MOMENT:
military → mental
health

[chvíľa
pre duševné
zdravie]

7/2023

EFEKTÍVNA KOMUNIKÁCIA

4 kroky (aj) v krízovej situácii

01

Vytvorím
pocit
bezpečia

- správam sa pokojne,
- snažím sa o **porozumenie**,
- prispôbim tón hlasu, výraz tváre a tela,
- pomenujem pocit: „**Možno sa necítite príjemne. Čo by Vám pomohlo?**“
- myslím na základné potreby (voda, vzduch, sedenie...).

03

Získavam
informácie

- používam otvorené otázky: „**Povedzte mi o tom viac...**“,
- spýtam sa na nezrovnalosti: „**Ako mám tomu rozumieť? Ako ste to mysleli?**“

02

Budujem
vzťah

- aktívne počúvam:
- parafrázujem „**Rozumiem tomu tak, že...**“,
- neverbálne vyjadrím porozumenie (tón a rýchlosť reči, postoj).

04

Riešenie

- spoločne začíname pracovať na vyriešení situácie,
- informujte o ďalších krokoch,
- **jasne a stručne zhrniem riešenie aj s termínom.**

EFEKTÍVNE:

- ujasním si **cieľ rozhovoru**,
- **oslovím menom** a priamo,
- aktívne počúvam,
- vyjadrujem sa **konkrétne, stručne**,
- používam **krátke vety**,
- eliminujem nadbytočné informácie,
- získavam informácie o tom, ako protistrana porozumela informácii,
- dohadujem konkrétne riešenia s termínom.

BARIÉRY KOMUNIKÁCIE:

- povrchné počúvanie,
- skákanie do reči,
- moralizovanie,
- nezrozumiteľnosť vyjadrovania,
- príprava svojej reči namiesto počúvania,
- **neverbálne prejavy neprimerané situácii:** *postoj, vzdialenosť, malé/veľké gestá, tón hlasu, rýchlosť reči, dotyky, očný kontakt.*

FORMULUJEM POŽIADAVKY:

- požiadavku formulujem **v prvej osobe**,
- zachovám pokoj a racionálny postoj,
- nevysvetľujem a neospravedlňujem svoje správanie,
- vytrvám a **aj ďalej opakujem svoju požiadavku.**

AGRESÍVNE SPRÁVANIE:

- pozorne počúvam,
- nechám ho vyrozprávať,
- neskáčem mu do reči,
- dodržiavam bezpečnú vzdialenosť,
- správam sa pokojne,
- nenechám sa vyprovokovať,
- nepoužívam vulgarizmy,
- hovorím jasne, stručne, zrozumiteľne a pokojne,
- **nereagovať je tiež možnosť.**

MILITARY ENGLISH

TACTICAL WHEELED VEHICLES

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Foto: Oshkosh Defence

Drones, UAVs, smart bombs and precision guided rockets may **tilt the scales** of war to one side or another, but no major military success could be achieved without the direct physical presence of troops in a conflict area. To protect “the **boots on the ground**” and to give them mobility while performing combat operations, a fleet of tactical wheeled vehicles (TWV) are at their disposal, **ranging** from light utility vehicles, such as Humvees, to heavy equipment transporters. TWVs are **in hot demand** around the world, particularly those based on commercial vehicles – the reasoning is that the industry will benefit from years of research and development, **supply chains**, know-how and expertise in truck manufacturing. As opposed to heavy infantry fighting vehicles such as tanks or 8x8s, the philosophy behind the TWV concept is to produce a vehicle that is light and compact enough for air transport, agile in muddy terrain and sufficiently **sturdy** to protect its occupants from light-arms assault. With these parameters the TWV can perform a number of tasks on the battlefield: combat, command, combat service support, intelligence gathering, health services and even **covert** operations, especially where new technologies including electrification have been employed. The lower acoustic signature that battery technology and fuel cells provide will enable – to some extent – stealth capabilities of the vehicle, thus helping the crew to enter and clear the area swiftly and unnoticed. For example, GM company announced plans to invest approximately \$35 billion in both electric vehicle and autonomous vehicle technology development for both its U.S. and international customers.

In 2006 a new program emerged in the U.S. military circles – the Joint Light Tactical Vehicle (JLTV) designed to partially replace the **vulnerable** Humvee (High Mobility Multipurpose Wheeled Vehicle, HMMWV). The goal was to develop a family of more **survivable** vehicles with a greater payload and higher versatility. Oshkosh’s L-ATV was selected as the winner of the program in August 2015 and awarded an initial production contract for up to 16,901 JLTVs. The vehicles are used by security forces, explosive ordnance disposal teams, para-rescue and personnel recovery units, tactical air control party teams, and special tactics forces. Outside of the United States, a number of other countries have shown an interest in or have ordered the JLTV. These

include Belgium, Brazil, Lithuania, North Macedonia, Montenegro, Romania, Slovenia and Slovakia.

In January 2022 Oshkosh unveiled a hybrid-electric Joint Light Tactical Vehicle (eJLTV) technology demonstrator that uses a ‘commercially available’ lithium-ion battery. It takes the diesel engine of the JLTV about 30 minutes to charge the lithium-ion battery, and then the eJLTV can **operate off** of battery power for approximately the same amount of time. However, the hybrid electric configuration adds more than 453 kg to the vehicle’s curb **weight**.

QUESTIONS:

1. Prečo je výhodné postaviť taktické kolesové vozidlá na technológii komerčne vyrábaných áut?
2. Čím sa vyznačuje ľahké taktické vozidlo JLTV?
3. Aké sú výhody inštalácie elektromotora do taktických vozidiel?

GLOSSARY

- **tilt the scales** /tɪlt ðə skeɪlz/ – (idiom.) nakloniť miskú váh;
- **boots on the ground** /buts ən ðə graʊnd/ – prítomnosť pozemných jednotiek (doslova: bagenče na zemi);
- **ranging** /ˈreɪndʒɪŋ/ – v rozsahu (od-do);
- **in hot demand** /ɪn hət dɪˈmænd/ – (idiom.) idú na dračku;
- **supply chains** /səˈplaɪ tʃeɪnz/ – dodávateľské reťazce;
- **sturdy** /ˈstɜːrdi/ – odolný;
- **covert** /ˈkʊəvərt/ – tajný;
- **vulnerable** /ˈvʌlnərəbəl/ – zraniteľný;
- **survivable** /sərˈvaɪvəbəl/ – schopný prežitia;
- **operate off of** /ˈɒpəˌreɪt ɒf ʌv/ – fungovať na pohon (niečoho);
- **curb weight** /kɜːrb weɪt/ – pohotovostná hmotnosť.

mjr. Mgr. Simon Czap
riaditeľ Úradu EPS v OS SR

Na začiatku cirkevného roka

Cirkevný rok sa začína 1. septembra a končí sa 31. augusta. Len poznaním a uvedomením si toho môžeme poznať význam toho, že cirkevný rok začína narodením a končí sa usnutím Presvätej Bohorodičky vrátane celého priebehu novozákonných dejín spásy. Svätá Cirkev slávi narodenie Matky Božej 8. septembra nie preto, ako keby mala historicky overiteľný dátum narodenia, ale z teologických dôvodov, aby ňou otvorila okruh cirkevných sviatkov.

V Novej zmluve nenájdeme žiadnu zmienku o Máriinom narodení, pretože je to príbeh o živote Krista a jeho vykupiteľského diela. Len cirkevná tradícia a apokryfné evanjelium vedia o tom, kto boli jej rodičia.

Podľa anjelovej zvesti: „dnes si sa narodila, ako čisté potomstvo zo spravodlivého Joachima a Anny, nebo a trón Boží a nádoba čistoty, ohlasujúca radosť celému svetu“.

Keď sa stane matkou od tej chvíle je skutočne len služobnicou Pánovou. Slúži Pánovi, ktorého bude s materinskou láskou nosiť pod srdcom, porodí v jaskyni v Betleheme a vychováva. Ale neskôr mu aj s láskou a pokorou slúži. Z dialky nasleduje Krista po jeho ceste až na Golgotu, kam sa ho odváži nasledovať len niekoľko žien a jeho milovaný apoštol Ján.

Určite si spomenula, keď stála pri kríži na prorocké slová starca Simeona, keď povedal: „aj tvoju dušu prebodne ostrý meč“.

Z evanjeliového rozprávania o smrti na kríži nevystupuje postava zúfalej a nariekajúcej matky, ale dôstojnej Božej Matky pevnej viery aj v tej najväčšej bolesti.

Tak Mária čelí krížu svojho Svätého Syna. Tá, ktorá dala ľudský život Božiemu Synovi. Z tohto protikladu týchto dvoch pochádza víťazstvo nášho života, ktorý všetko mení a všetkému na tomto svete dáva iný zmysel a ktorý robí z kríža, z nástroja popravy a smrti, symbol víťazstva, života a radosti. Svätá Cirkev šesť dní po narodení Presvätej Bohorodičky 14. septembra oslavuje sviatok „Pozdvihnutia Svätého Kríža“.

Kríž je strážcom celého sveta, kríž ozdobou Cirkvi, kríž posilnením kresťanov, kríž oporou veriacich, kríž slávou anjelov a kríž záhubou démonov.

LOŽ MESIACA

Čo slovo,
to klamstvo!

Cieľom kremelskej propagandy nie je jedna dokonale pripravená a majstrovsky realizovaná dezinformačná operácia. Naopak: v príznačnom vulgárne hrubom duchu dennodenne zaplavujú putinskí dezinformátori sociálne siete desiatkami primitívne zhotovených nezmýslov. Ako je ruským zvykom, aj tu kvantita nahrádza kvalitu.

Kremelské klamstvá nie je ťažké odhaliť a vyvrátiť. Lenže začína ich byť tak veľa, že odhaľovanie pravdy, čo ako jednoduché, sa stáva únavným. A to je cieľ Moskvy: znechutiť, otráviť, odradiť adresátov od kritického myslenia a od myslenia vôbec.

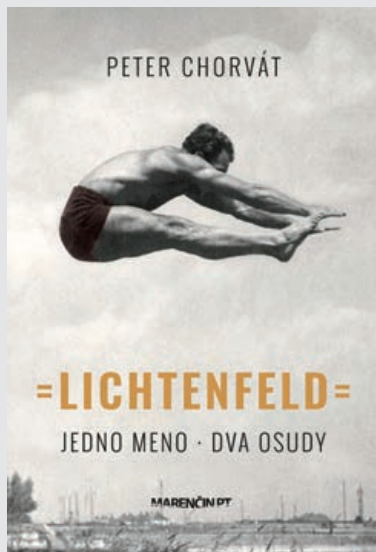
Takže len stručne:

- Jedna erupcia sopky Etna nevypustí do ovzdušia viac oxidu uhličitého než „ľudstvo za celú svoju históriu“.
 - Továrňu v Kolumbii nevyrába geneticky upravené komáre a nevlastní ju Bill Gates.
 - Ukrajinský minister obrany nekúpil luxusnú vilu v Cannes.
 - Reklamný nápis proti Zelenskému z New Yorku je falošný.
 - Ukrajinskí vojaci hromadne nekapitulujú, video ukazuje výmenu zajatcov.
 - Prezident Biden nikdy nenakupoval knihy o demencii.
 - Najväčšia knižnica v Marseille nehorela, video ukazuje požiar pošty v Manile.
 - Svetové ekonomické fórum nevyzvalo na to, aby umelá inteligencia prepísala Bibliu.
 - Nemecký denník Handelsblatt nepublikoval ponižujúcu karikatúru Zelenského.
 - Poľská armáda neláka brancov podobizňou Prigožina.
 - Zelenskij nekopal do vencov počas pietnej spomienky v Prahe a nik ho pri tom nevypískal.
 - Americký prezident Biden nikdy neobjímal Zuzanu Čaputovú, ide o hrubú fotomontáž – a rovnako primitívne je zmanipulovaná aj fotografia prezidentky z festivalu Pohoda.
 - OBSE neodoberá orgány ukrajinským deťom.
 - Na parížsky Víťazný oblúk neinštalovali obrovskú dúhovú „reklamu na homosexualitu“.
- Je príznačné, že práve tí, ktorí odmietajú štandardné médiá ako „zapredaný mejnstrím“, vďačne naletia na každý nový putinský nezmysel z facebooku.

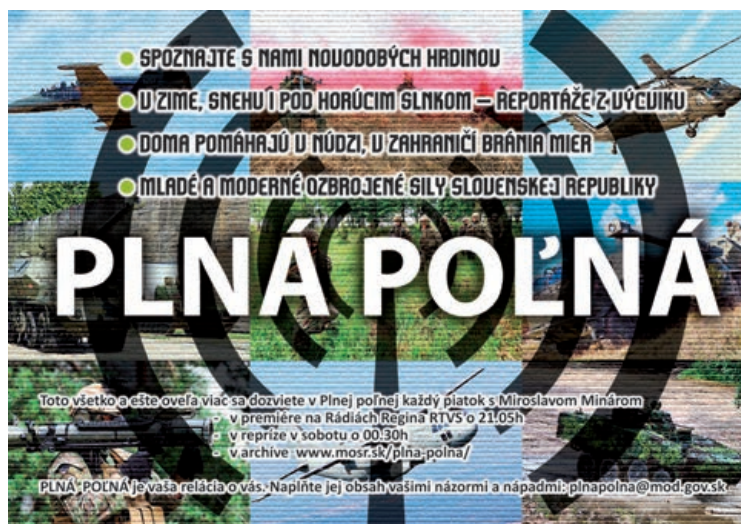
(aš) • Foto: AFP

Lichtenfeld. Jedno meno, dva osudy

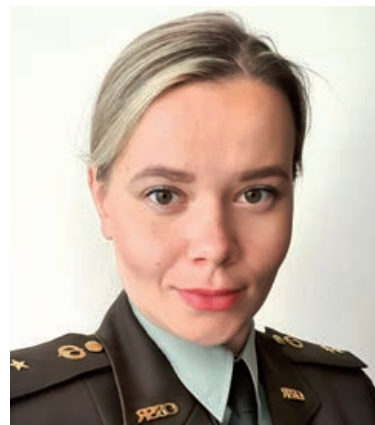
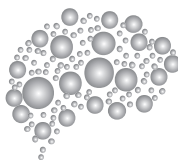

V edícii Bratislava – Pressburg známeho bratislavského vydavateľstva vyšla v spolupráci s Vojenským historickým ústavom 255-stranová publikácia vojenského historika Petra Chorváta, ktorá predstavuje prostredníctvom osobností Imricha Lichtenfelda a jeho otca Samuela Lichtenfelda rôzne aspekty života na Slovensku takmer celej prvej polovice 20. storočia. Kniha vznikla na základe dlhodobého štúdia dobovej tlač, archívneho materiálu, odborných a populárno-náučných prác. V prvej časti autor približuje životné osudy policajta dvoch režimov Samuela Lichtenfelda a v druhej zakladateľa unikátneho, celosvetovo rozšíreného systému sebaobrany krav maga a vojaka československej armády Imricha Lichtenfelda, ktorý pôsobil na Blízkom východe v známom čs. 11. pešom prápore-východnom. V kontextuálnom prieniku zobrazuje aj udalosti predvojnového obdobia, prípravy na obranu Československej republiky, silnejúci antisemitizmus a jeho vyústenie do holokaustu. Publikáciu dopĺňajú zaujímavé fotografie a dobové dokumenty.

OBRANA • Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Ročník XXXI.
• č. 9/2023 • Redakčná uzávierka 22. 8. 2023 • Do výroby zadané 25. 8. 2023
• Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 30 30 37, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 30 30 38, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v. v., tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 30 30 39, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk
• Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ
• Adresa: Mesačník OBRANA, Ministerstvo obrany SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS SR • NEPREDAJNÉ

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

npor. Mgr. Jana Celuchová
psychologička Personálneho úradu OS SR
Liptovský Mikuláš

Čo potrebuješ?

Náš mozog prirodzene generuje odpovede podľa toho, ako sa mu veci, ľudia a situácie javia cez naše vnímanie. To, čo vôbec zachytíme, je vo veľkej miere ovplyvnené kombináciou našich základných „nastavení“ a môžeme si ich priblížiť na základe štyroch otázok:

- Aké je moje aktuálne nastavenie a nálada?
- Ako sa cítim?
- Ako sa cíti moje telo?
- Aké sú moje skúsenosti so situáciou, kontextom?

Kombináciou odpovedí na všetky otázky sa vytvorí reakcia na situáciu. Profesionálny vojak môže napríklad vnímať preťaženie, keď ho nadriadený poverí ďalšou úlohou, ktorú žiada vykonať v krátkom čase. Telo na ňu môže reagovať zrýchleným tepom prípadne únavou. Súčasne vníma kontext situácie, ktorý mu jasne vraví, že ak úlohu nesplní, môže prísť s nadriadeným do konfliktu. V práci a rodinnom živote každého z nás môžu nastať okolnosti, ktoré našim vnímaním hodnotíme ako nepriaznivé. Môžem „vypnúť“ svoje vnímanie na prehnajú reakciu kolegu, ktorému sa nedarí, pretože možno ani ja v tomto čase nemám náladu, ale rovnako sa môžem rozhodnúť reagovať jednoduchou otázkou: „Potrebuješ pomoc?“ Môžeme sledovať ako sa zmení kontext celej situácie. Vedomé rozhodnutie je len na nás. Nemusíme sa nechať ovplyvniť „len“ tým, že sme v minulosti práve s týmto kolegom prišli do konfliktu. Počas situácií môžeme mať pocit, akoby sme boli odpojení od vlastného tela. Chceme rýchlo reagovať, prípadne radšej ani nereagovať. Po „vyriešení problému“ môže prísť k bolestiam hlavy, chrptice, náhlemu ochoreniu, prípadne zhoršeniu nálady. Je to častým javom práve v procese potlačenia vnímania vlastného tela a pocitov. Presne v takýchto situáciách si môžeme vyhradiť čas na to, aby sme si zodpovedali otázku: „Čo potrebujem?“

Nájďme si čas na podobnú otázku aj pre svojich podriadených, kolegov a blízkych ak vidíme, že sú zahltení povinnosťami a snažme sa aktívne počúvať čo potrebujú. Bude to možno krátka konverzácia, ale im môže byť nápomocná.

Vyhliadková veža na Dukle

pečnostného zábradlia s výplňou z ťahokovu a držadlom z dreva.

V nadväznosti na tieto práce bola v priebehu marca až mája tohto roku na celom exteriéri drieku veže vyhotovená nová fasáda, s omietkou z pohľadového betónu. Omietka bola nanosená aj na vnútorné steny pylónu okolo schodiska, ktoré sa taktiež dočkalo komplexnej rekonštrukcie. V rámci prác bol doplnený kamerový systém do kupol veže a vyhliadkovej terasy. Zároveň sa realizovali práce spojené s ošetrovaním kovového schodiska a stien, zateplením stropu schodiska, výmenou potrubia a požiarnych hydrantov.

Štvrtá stála expozícia VHÚ

V máji a v júni tohto roku sa realizovala inštalácia prvej časti novej expozície VHÚ – VHM v interiéri hornej vyhliadkovej kupoly. Okrem fascinujúceho panoramatického výhľadu na široký priestor slovensko-poľského pohraničia, vrátane samotného Duklianskeho priesmyku, tu môžu návštevníci na základe moderne spracovaných expozíčných panelov nadobudnúť aj dostatočné množstvo podrobnejších informácií nielen o priesmyku, ale aj o jednotlivých bojových operáciách, ktoré sa na jeho území odohrali počas oboch svetových vojen. K ďalším doplnujúcim informáciám sa návštevníci dostanú aj prostredníctvom moderných multimediálnych obrazoviek a interaktívneho dotykového stola. Pri orientácii v teréne Duklianskeho bojiska sú nápomocné aj tri multimediálne dotykové obrazovky znázorňujúce panoramatické zábery okolia, s vyznačenými dôležitými geografickými a orientačnými bodmi.

Navyše, v priebehu nasledujúcich mesiacov bude dobudovaná druhá časť

Koncom mája 2023 sa skončili rozsiahle rekonštrukčné a modernizačné práce objektu Vyhliadkovej veže na Dukle, ktorá je v správe Vojenského historického ústavu. Generálnym projektantom jej obnovy bola prešovská spoločnosť KAPAR.

Jednotlivé práce, ako súčasť druhej etapy revitalizácie tejto dominantnej stavby, boli zamerané predovšetkým na komplexnú obnovu a modernizáciu oboch jej vyhliadkových kupol, spolu s vyhliadkovou terasou nachádzajúcou sa na streche spodnej kupoly.

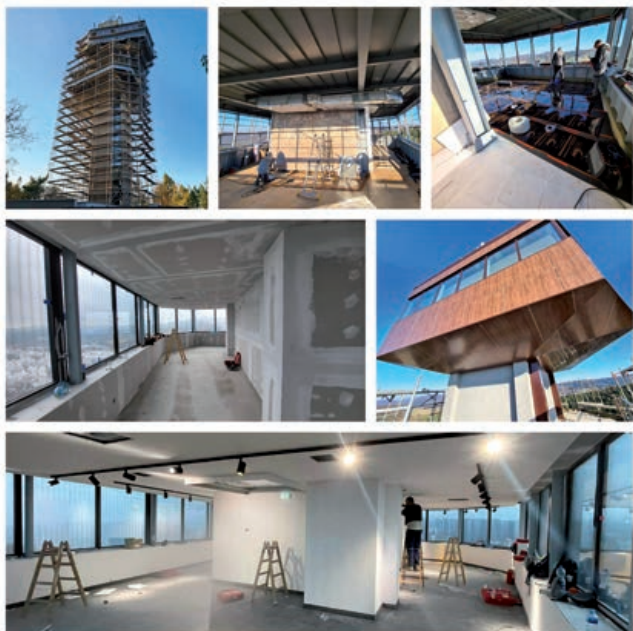
Rekonštrukcia veže

Hlavným cieľom obnovy, ktorá sa začala 4. júla 2022, bolo vyriešenie nevyhovujúceho technického stavu oboch kupol a terasy, zlepšenie tepelno-izolačných vlastností kupol spolu so zlepšením kvality ich vnútorného prostredia a najmä

zabezpečenie podmienok na inštaláciu modernej múzejnej stálej expozície. To všetko sa podarilo do konca novembra 2022 postupne realizovať výmenou podláh, bočných stien, okenných rámov i tabúl, vonkajších i vnútorných fasádnych obkladov, ako aj spevnením a ošetrovaním nosných konštrukcií a nasledujúcou inštaláciou novej vzduchotechniky, vykurovacieho systému i elektrických rozvodov v oboch kupolách. Na vyhliadkovej terase bola potom položená nová strešná fólia a podlaha z keramickej dlažby s využitím rektifikačných terčov. Medzitým sa uskutočnila aj montáž bez-

Pôvodná veža

Priebeh rekonštrukčných prác

novej stálej expozície „Duklianske bojisko v premenách času“, a to aj s inštalovaním moderného multimediálneho vybavenia v spodnej kupole Vyhliadkovej veže. Tá bola dosiaľ verejnosti neprístupná. Po takmer piatich dekádach od postavenia a sprístupnenia tohto objektu, tak budeme môcť aj v tomto priestore po prvýkrát počuť ruch a kroky návštevníkov, priaznivcov vojenskej histórie.

Ohliadnutie sa za prvou etapou

Všetky spomenuté práce pritom nadviazali na prvú etapu rekonštrukcie a modernizácie Vyhliadkovej veže na Dukle, ktorá prebehla v letných mesiacoch roku 2021. V rámci nej došlo predovšetkým ku kompletnej výmene starých okených tabúl umiestnených na drieku veže, potom ku kompletnej rekonštrukcii sociálnych zariadení, ďalej ku kompletnej rekonštrukcii a modernizácii spodnej expozícinej časti, ako aj k úprave odvodňovacej drenáže okolo časti objektu a napokon aj k nevyhnutnému vybudovaniu bezbariérových vstupov v rámci exteriéru a interiéru veže. V tomto prípade išlo predovšetkým o stavebno-technické úpravy, ktoré sú možno z pohľadu bežného návštevníka menej atraktívne než samotná expozícia, avšak z hľadiska samotného fungovania objektu a možnosti realizácie ďalších úprav boli nevyhnutné.

Nadšením a nemalým úsilím profesionálnych vojakov a odborných zamestnancov VHÚ Bratislava sa v rokoch 2021 – 2023 podarilo zrekonštruovať a zmodernizovať už podstatnú časť Vyhliadkovej veže. Postupnými krokmi, s neobyčajnou podporou rezortu obrany, realizujeme aj naše odvážne plány vybudovania stálej múzejnej expozície vo vnútornej časti a pripravujeme sa na

poslednú etapu rekonštrukcie a modernizácie veže (marec – jún 2024), ktorá sa bude týkať vonkajšej fasády a modernizácie interiéru prízemnej časti tohto objektu.

26. júna 2023 bola Vyhliadková veža opäť sprístupnená pre verejnosť. Popri významných osobnostiach verejného, kultúrneho a spoločenského života sa na jej slávnostnom otvorení zúčastnil minister obrany Martin Sklenár, ako aj predchádzajúci minister obrany, poslanec NR SR Jaroslav Naď. „Boje na Dukle a boje Slovenského národného povstania boli vzájomne historicky prepojené a dnes sú obe tieto udalosti symbolmi novodobej slovenskej vojenskej tradície. Som rád, že vďaka odvedenej práci sú pamätníky, múzeum a dnes už aj vyhliadková veža dostupné slovenskej verejnosti v moderných a dôstojných podmienkach,“ uviedol minister obrany Martin Sklenár.

Veľmi sa tešíme záujmu verejnosti o poznanie našich vojenských dejín v širšom historickom kontexte. Najlepšie o tom vypovedá aj skutočnosť, že za prvý mesiac od znovuotvorenia Vyhliadkovej veže (medzi 26. júnom a 13. augustom 2023), do nej zavítalo 10 700 návštevníkov, čo predstavuje v čase otváracích hodín od utorka do nedele priemerne

Vľavo priestory pred rekonštrukciou, vpravo po nej

236 návštevníkov za deň. Okrem domácich návštevníkov sú to najčastejšie Česi a Poliaci, ale zo štatistiky vyplýva, že aj z takých krajín ako Litva, Francúzsko, Maďarsko, Nemecko, Rumunsko, Izrael, USA, Grécko, či Holandsko.

História veže

Vyhliadková veža na Dukle, podľa dokumentácie Hutného projektu Košice, bola postavená v priebehu rokov 1973 – 1974 na slovensko-poľských hraniciach. Verejnosti ju slávnostne sprístupnili v októbri toho roku, pri príležitosti osláv 30. výročia Karpatsko-duklianskej operácie. Je vysoká 49 metrov a postavená bola na mieste pôvodnej 18 m vysokej drevenej vyhliadkovej veže z roku 1959, ktorá verejnosti slúžila do roku 1967. V modernej forme hodnej 21. storočia, bude naďalej pripomínať dramatické udalosti Karpatsko-duklianskej operácie na jeseň 1944, patriacej k najťažším bojovým stretnutiam v horskom teréne v čase druhej svetovej vojny, ale aj vojensko-historické súvislosti, ktoré sa v tomto priestore odohrávali v prvých rokoch Veľkej vojny 1914 – 1915.

plk. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD.

riaditeľ Vojenského historického ústavu

Foto: Vojenský historický ústav, MO SR

Spodné priestory veže

PRIDAJ SA K ELITE -
OZBROJENÝM SILÁM SR

**MNOHO PROFESÍÍ,
JEDNO POSLANIE**

BUDEMVOJAK.SK

